Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הייגט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 281 | Łódź, Niedziela 4 grudnia 1932 r. | צענטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ה׳ כסלו תרצ״ג | № 281

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

קאבינעט פון גענעראל שלייכער

דינסטאג ווערט געעפענט דער פארלאמענט

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

·פרייטאג 11 פריה האט פרעזידענט הינדענבורג אויפגענומען דעם פיהרער פון די דייטשנאציאנאלע הוגענבערג׳ן און באלד נאך דער קאנפערענץ האט ער באשטימט גענ. שלייכער׳ן פאר קאנצלער און איהם איבערגעגעבען די מיסיע צו בילדען א נייע רעגירונג. די קאנפערענץ האט געהאט פאר א ציל צו פערזיכערן פאר דער שלייכער-רעגירונג די אונטערשטיצונג פון די דייטשנאציאנאלע, פונקט ווי דאס איז געווען בעת דער פאפען-רעגירונג.

אין דער נייער רעגירונג וועט זיך געפינען אויך דער פיהרער פון שטאלהעלם זעלדטע.

די מיניסטעריומס זענען נאך נישט אלע בעזעצט. אמשווערסטען איז מיט קאנדידאטען אויף מיניסטארען פון ארבייט, ווירטשאפט און אפראוויזאציע. דאס זענען די געביטען, צוליב וועלכע פאפען האט געמוזט רעזיגנירען פון זיין אמט, ווייל די עקאנאמישע לאגע פון לאנד איז זעהר א שווערע — און פאפען האט צוליב דעם נישט געקאנט פערווירקליכען זיינע פלענער וועגען ענדערן די קאנסטיטוציע און די גאנצע מלוכה-ארדענונג.

דער אויסערן-מיניסטער נויראט בלייבט אויף זיין אמט. די טעקעס פון יוסטיץ, פינאנסען און קאמוניקאציע זאלען אויך בלייבען ביי די איצטיגע מיניסטארען.

גענ. שלייכער גלויבט, אז איהם וועט זיך איינגעבען אויסמיידען א קאנפליקט מיט׳ן רייכסטאג.

בערלין, 3 (ספ. טעל.)

לויט פאראויסזעהונגען פון די פאליטישע קרייזען וועט דער צוזאמענשטעל פון דייטשען קאבינעט זיין פאלגענדער:

קאנצלער און רייכסוועהר-מיניסטער — גענ. שלייכער, אויסערן-מיניסטער — פאן-נויראט, אינערן — ד״ר בראכט, פינאנצען — שווערין — קראסיג, יוסטיץ — ד״ר גירטנער א. א. וו.

דער דייטשער פארלאמענט ווערט צונויפגערופען אויפ׳ן 6 דעצעמבער. אלס פארזיצענדער פון פארלאמענט וועט זיכער ווידער געוועהלט ווערען דער היטלעריסט גערינג.

אנטיסעמיטיזם איז א נארישקייט

ערקלעהרט גענ. שלייכער פאר א זשורנאליסט

בערלין, 3 (יט״א טעלעגראפיש)

אין צוזאמענהאנג מיט דער בעשטימונג פון גענ. שלייכער אלס קאנצלער, ווערט אין די יודישע ספערען בעטאנט, אז די בעשטימונג וועט פאר קיין פאל נישט ארויסרופען קיין יודענפיינדליכקייט, פערקעהרט: אין פיל פאלען, האט גענ. שלייכער געגעבען צו פערשטעהען, אז די יודענהעצע איז שעדליך פאר דייטשלאנד.

אין א געשפרעך מיט א זשורנאליסט, האט זיך שלייכער אויסגעדריקט, אז אנטיסעמיטיזם איז א גרויסע נארישקייט.

קליינער ווירטשאפטליכער אפמאך

צווישען פוילען און דייטשלאנד

ווארשא, 3 (טעל.)

ס׳געהען ארום קלאנגען, אז בקרוב וועט אונטערגעשריבען ווערען א קליינער ווירטשאפטליכער אפמאך צווישען פוילען און דייטשלאנד. עס האנדעלט זיך וועגען פעסטשטעלען א קאנטינגענט-ליסטע פון ביידע צדדים.

ערב די חגאות

וועלען די געוועלבער קענען אפען זיין ביז 9 אווענד

ווארשא, 3 (טעלעפאניש)

ערב די חגאות דאס הייסט שוין פון 15 דעצעמבער וועלען די געוועלבער קענען אפען זיין ביז 9 אווענד.

קוילען וועלען ביליגער ווערען

ווארשא, 3 (טעל.)

אין די נאהענטסטע טעג וועט ארויס א פעראָרדנונג וועגען ביליגער מאכען דעם פרייז פון קוילען אין הורט און אין דעטייל-פערקויף.

Dr. med. J. SCHORR

פון IWONICZ
ספעציאליסט
פאר האריץ און סקלעראזא-קראנקהייטען
וואוינט יעצט אין לאדז
גדאנסקא 11, טעל. 226-85
נעמט אן טעגליך פון 4—6 נאכמיטאג. 2899

Dr. Szymon Grinberg

צוריקגעקעהרט
וואוינט יעצט פילסודסקיעגא 55
טעל. 168-58. (פריהער פאלודניאווא 20)
נעהמט אן פון 8—9.30 און פון 4—6 נאכמיטאג.

דער נייער דייטשער קאבינעט

גענעראל שלייכער
דער נייער דייטשער קאנצלער

פאן-נוירא̈ט
בלייבט אויסערן-מיניסטער

ד״ר בראכט
אינערן-מיניסטער

Spółdzielczy
BANK HANDLOWO-PRZEMYSŁOWY
sp. z o. o.
w Łodzi, Nowomiejska 4, tel. 246-95
Załatwia wszelkie czynności bankowe:
INKASO
DYSKONTO
R-KI BIEŻĄCE
WKŁADY OSZCZĘDNOŚCIOWE
KUPNO I SPRZEDAŻ PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH
Udziela zaliczek na inkaso.
STAWKI INKASOWE NA WSZYSTKIE MIEJSCOWOŚCI ZOSTAŁY ZNACZNIE ZNIŻONE.

Dr. Wajnberg
ספעצ. פון האריץ-און לונגען-קראנקהייטען
ציגעלניאנא 11, טעל. 126-02
נעמט אן 8—9 און 3—4, פריה 9—10 ...

פאר גאלד,
בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פעטריקאווער 7. 5203

2000 מאן זענען אין ווארשע געווען אויף דער דאזיגער פארלעזונג!
אכטונג, לאדז!!!
דינסטאג, דעם 6 דעצעמבער, 9 אווענד אין זאל פון „פילהארמאניע“
בלויז איין און איינציגע פארלעזונג
פון בעריהמטען יודישען געלעהרטען און פסיכאלאג פראפ. ד״ר
פישל שניאורסאן
א. ד. ט.: „די בעדייטונג פון נאכט-חלומות און זייער ווירקונג אין אונזער לעבען“
— טעזען פון רעפעראט: —
1) די נעהמע כחות פון שלאף און זייער שייכות צו חלומות. — 2) פונוואנען נעהמט זיך חלומות? — 3) די דריי-איצטיגע ענטפערס פון דער וויסענשאפט (יודישע און וועלטליכע). — 4) נייער ענטפער פון דער מענש-וויסענשאפט. — 5) צי דריקען אויס חלומות געפיהלען אדער וואונשען? — 6) וואס איז די בעדייטונג פון אנגסט- און שרעק-חלומות? — 7) דער בעהאלטענער און אפענער אינהאלט פון חלומות. — 8) די ענטוויקלונג פון אינסטינקטען לעבען אין חלומות. - 9) צי האבען חלומות — און וועלכע — א נביא׳ישע קראפט? — 10) די ווירקונג פון חלומות אין אונזער לעבען. — 11) ווי אזוי דארף יעדער בעהאנדלען זיינע חלומות?
פראפ. שניאורסאן, וועלכער איז בעקאנט אלס איינער פון די גרעסטע פארשער אויפ׳ן געביט פון פסיכאלאגיע און פסיכיאטריע, וועט בעהאנדלען דאס פראבלעם פון אינטימער, איגדיווידועלער, מענשליכער פסיכאלאגיע. ער וועט אריינדרינגען אין די טיפסטע פערטיפונגען ווינקלען פון דער מענשליכסטער נשמה און אויפקלערען זייער בעדייטונג און ווירקונג אין אונזער לעבען. דאס איז דער לעצטער רעפעראט פון פראפ. שניאורסאן אין פוילען.
בילעטען פון 60 גראשען ביז 1.99 זל. צו בעקומען אין קאסע פון „פילהארמאניע“ פון 11—2 מיטאג און פון 5—7 אווענד. 2967

דעמאנסטראציע פון ענדעקישע סטודענטן

די פאליציי איז ווארשא האט געשטערט זייערע פלענער — דאר אויסגעהאקט שויבען און געשלאגען יודען

אינטערוויאו מיט'ן בילדונגס-מינ. יענדזשעיעוויטש

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש).

אויף היינט 11 אַ זייגער האָבען די ענדעקעס אָרגאַניזירט אַ גאָטעסדינסט פאַר דער נשמה פון ענדעקישען סטודענט גראַטקאָווסקי, די תפילה איז פאָרגעקומען אין דער קירך אויף קראַקאָווער פאָרשטאָט. ס'האָט זיך פערזאַמעלט אַ גרויסע צאָהל אַקאַדעמיקער, די פאָליציי איז געווען גוט צוגעגרייט, אומעטום זײַנען געווען פאַטרולען, בעוונדערס איז געהיטען געוואָרען דער צוטריט צו די יודישע גאַסען.

נאָך דעם גאָטעסדינסט האָט זיך פאָרמירט אַ דעמאָנסטראַציע פון די אַקאַדעמיקער., די ענדעקעס האָבען פערטיילט פלוג-בלעטער מיט דער אויפשריפט: „געדענק אין דעם ערמאָרדעטען גראַטקאָווסקי, — קויף נישט ביי יודען"!

די דעמאָנסטראַציע איז געגאַנגען אין דער ריכטונג צו דער נייער וועלט, די פאָליציי האָט אָבער נישט דערלאָזען צו קיין גרויסע גרופע, צוטרייבענדיג די סטודענטען און אַרעסטירענדיג די אָנפיהרער. פאָליציי האָט זיך בענוצט מיט וואַסער-שפריצען.

די דעמאָנסטראַנטען האָבען אויפ'ן וועג אויסגעהאַקט די שויבען אין דער רעדאַקציע פון „קראַקאָווער קוריער" און וואַגאָן לי, און אין פיל יודישע און נישט-יודישע געשעפטען.

נאָכמיטאָג האָבען זיך די דעמאָנסטראַציעס איבערגעחזרט. ס'זײַנען פערהאַן עטליכע פערוואונדעטע יודען. ס'איז אויך פערוואונדעט געוואָרען אַ פאָליציאַנט.

די פאָליציי האָט היינט אַרויסגעפיהרט רעוויזיעס אין ביידע אָפטיילונגען פון די ענדעקעס, ווי מ'גיט איבער איז דאָרט געפונען געוואָרען קאָמפראָמיטירענד מאַטעריאַל.

היינט זײַנען אין פערלויף פון טאָג אַרעסטירט געוואָרען עטליכע צעהנדליג ענדעקישע סטודענטען. שוין מאָנטאָג וועלען זיי געשטעלט ווערען פאַר די סטאַראָסטאַ-געריכטען.

שוין היינט זײַנען פאָרגעקומען עטליכע אַזעלכע געריכטען און 8 סטודענטען זײַנען פערמשפט געוואָרען אויף 2 חדשים אומבעדינגטען אַרעסט יעדער.

וואס זאגט דער בילדונגס-מיניסטער

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע אַנטי-יודישע געשעהענישען אין פוילען, וועלכע האָבען געהאַט אַ שטאַרקען אָפקלאַנג אין גאַנצען לאַנד, האָט דער בילדונגס-מיניסטער אין אַ געשפרעך, מיט אַנ'אויסלענדישען קאָרעספּאָנדענט, אויך פאָלגענדען אויסגעזאָגט וועגען די געשעהענישען:

— די סיבות פון די לעצטע געשעהענישען אין לעמבערג זײַנען צווייערליי. די גרונד-סיבה איז דער אַנטיסעמיטיזם פון אַ טייל פון דער יוגענד, דער אַנטיסעמיטיזם הערשט איבעריגענס אין פיל לענדער, אויסער פוילען, און אַפילו אויסער איי־ראָפּאַ. דער דאָזיגער אַנטיסעמיטיזם ברענגט צו די אַרויסטרעטונגען. אין פוילען ווערען די אַנטיסעמיטישע לאָזונגען אויסגענוצט דורך אַ געוויסער פאָליטישער פּאַרטיי, וועלכע איז אין אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג. די דאָזיגע פּאַרטיי וויל דערמיט ערשווערען די אויפגאַבע פון דער רעגירונג און ברענגט צו גאַסען-אַרויסטרעטונגען.

די געשעהענישען אין לעמבערג האָבען זיך אָנגעהויבען פון אַ געוועהנליך געשלעג צווישען קאָרפּאָראַנטען און מענשען פון דער אונטער-וועלט. דער גורל האָט געוואָלט אַז די וואָס האָבען פערוואונדעט די אַקאַדעמיקער זײַנען געווען יודען, די געשעהענישען אין לעמבערג זײַנען געווען ערנסטע, זיי דאַרפען אָבער נישט אָנגענומען קיין דראַהענדען כאַראַקטער און נישט קיין פּאָגראָם-כאַראַקטער ווי עס ווילען דאָס פאָרשטעלען געוויסע פאַקטאָרען, קיין יוד איז נישט דערהרגעט געוואָרען און פערוואונדעטע זײַנען פערהאַן פון ביידע צדדים. די שול-מאַכט האָט שנעל און ענערגיש אײַנגעוואונקט, די פאָליציי האָט ערפילט איהר אויפגאַבע, געוויסע שוועריגקייטען זײַנען געווען צוליב דעם, וואָס צו דער דעמאָנסטראַציע פון דער יוגענד האָבען זיך פער־אײַניגט לאָבוזעס, וועלכע האָבען געוואָלט רויבען. איצט ווערט די רוה שוין צוריקגעשטעלט.

ארעסטן צווישן דער ענדעקישער יוגענד

זעבען נעכטען ארורכגעפיהרט געוואָרען אין לעמבערג

לעמבערג, 3., (טעלעפאָניש).

אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין לעמבערג האָט די פאָליציי פערגאַנגענע נאַכט אַדורכגעפיהרט רעוויזיעס און אַרעסטען צווישען די אָנפיהרער פון דער ענדעקישער יוגענד.

די אָנפיהרער האָבען בעקומען אויפפאָדערונגען אַז זיי זאָלען זיך שטעלען אין אויספאָרשונגס-אַמט. די וואָס זײַנען געקומען זײַנען כסדר־האַלטען געוואָרען אין אַרעסט, פיל זײַנען אָבער נישט געקומען, די פאָליציי האָט זיי דעריבער אַרעסטירט אין די שטובען, אַ טייל איז אינגאַנצען ענטלאָפען.

אין אוניווערזיטעט האָבען זיך אָנגעהויבען די לימודים, אויף די לעקציעס זײַנען אָנוועזענד געווען אַ בעדייטענדע צאָהל יודען, אויפ'ן פּאָליטעכניקום וועלען זיך די לימודים אָנהויבען מאָנטאָג.

אויף אַקאַדעמיצקאַ גאַס איז אַרעסטירט געוואָרען אַ סטודענטקע, וועלכע האָט אויף דער פּליי־צע פון יעדען פּאָליאַק וואָס האָט געקויפט ביי אַ יודען אָנגעקלעפּט אַ צעטעל מיט אַ בילד פון אַ חזיר. אַנ'אַנדערע סטודענטקע איז אַרעסטירט געוואָרען פאַר פערטיילען גרינע בענדלעך.

ס'איז קאָנפיסקירט געוואָרען אַ דעפּעשע פון „פּאַט", וועלכע איז אַפּגעגעבן געוואָרען דורכ'ן אינ־נערן-מיניסטעריום.

סטודענט זאמארסקי איז פערוואונדעט געוואָרען פון א גראנאט, וואָס ער האָט געהאלטען

לעמבערג, 3., (טעלעפאָניש).

ווי ס'שטעלט זיך אַרויס, איז דער סטודענט זאַמאַרסקי, וועלכער איז פערוואונדעט געוואָרען בײַם צוזאַמענלויף בײַ גראַטקאָווסקיס לויה, בעת וואָס צוויי יודישע יונגעלייט זײַנען אַרעסטירט געוואָרען, בעשולדיגענדיג זיי, אַז זיי האָבען געשאָסען, בכלל נישט פערוואונדעט געוואָרען פון שאָסען. בײַם פערהער האָט מען בײַם סטודענט געפונען 30 שטיקלעך בלעך, פון אַ צעבראָכענער פּושקע, דאָס האָט ער בעת מעשה געהאַלטען אַ גראַנאַט אין דער האַנט וועלכע האָט צופעליג אויפגעריסען און איז פון דעם אויפרייס אַליין פערוואונדעט געוואָרען.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט, זײַנען די צוויי יודישע יונגעלייט באַלד בעפרייט געוואָרען. געגען זאַמאַרסקין ווערט געפיהרט אַנ'אויספאָרשונג פון וואַנען ער האָט געהאַט דעם האַנד-גראַנאַט.

די ידיעה איז אין דער שטאָט אַ סענסאַציע. וואָרום ווי בעוואוסט איז צוליב זאַמאַרסקין געפאַלען פיל יודישע קרבנות.

לעמבערג, 3. (טעלעפאָניש).,

אין משך פון נעכטיגען טאָג זײַנען פאָרגעקומען אַ רייהע אַדמיניסטראַטיווע פּראָצעסען אין דער סטאַראָסטווע פון פיל בעשולדיגטע אין אָנטיילנעהמען אין די לעצטע געשעהענישע, אַ סך זײַנען בעשטראָפט געוואָרען מיט געלד אָדער מיט עטליכע טעג זיצען. די איבעריגע זײַנען איבערגעשיקט געוואָרען צו דער פּראָקוראַטור.

נעהערנעכטען פריה איז פאָרגעקומען אין אוניווערזיטעט אַ מיטינג אין וועלכען עס האָבען זיך בעטייליגט צוויי טויזענד סטודענטען, דער מיטינג האָט זיך אָנגעהויבען מיט בעערען דעם אָנדענק פון דערהרגעטען סטודענט גראַטקאָווסקי דורך אַ מינוט שווייגען, דער רעקטאָר גלח געסטמאַן האָט געהאַלטען אַ רעדע וועגען די לעצטע געשעהענישען און פּראָפעסאָר קאַזשעמיעזשיצקי האָט רעפערירט די שטעלונג פון אוניווערזיטעטס-סענאַט צו די געשעהענישען. נאָכדעם האָבען גערעדט דער ענדעקישער סטודענטען-פיהרער מאַקאַראָווסקי און דער פאָרזיצער פון דער „בראַטניאַ פּאָמאָץ" שיבולסקי.

דער מיטינג האָט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע אין וועלכער עס ווערען אַרויסגערוקט פאָלגענדע פאָדערונגען:

1) שטעלען צום שטאַנד-געריכט די מערדער פון סטודענט גראַטקאָווסקי;

2) ליקווידירען די יודישע „באָיובקעס"(!);

3) געבען דעמיסיע דעם פּרעזידענט האָלאָבאָווסקי, און

4) בעפרייען די אַרעסטירטע אַקאַדעמיקער.

ד"ר ראַוויטש וועלכער איז מיטוואָך צעשלאָגען געוואָרען בעת די עקסצעסען, געפינט זיך אין אַ האָפנונגסלאָזען צושטאַנד.

אין די גאַסען איז היינט רוהיג, די שטימונג איז אָבער נאָך אַ געדריקטע, קינאָס און טעאַטערס פּוסטעווען, אין די גאַסען גייען אַרום געדיכטע פאָליציי-פּאַטרולען.

אין קראקא, ווילנא, פויזען

קראַקאַ, 3 (ספּ. טעל.)

נעכטען אָוועַנד האָבען זיך אויף די גאַסען בעוויזען גרופּעס סטודענטען, וואָס האָבען געמאַכט אויסרופען „נידער מיט יודען". די אָנגעקומענע פּאָליציי האָט די סטודענטען צעטריבען. צו קיין ערנסטע געשעהענישען איז נישט געקומען.

ווילנע, 3 (ספּ. טעל.)

פרייטאָג אַרום 11 פריה האָבען זיך סטודענטען פערזאַמעלט פאַר דער שאַטניע פון יורידישען פאַקולטעט און נישט אַרײַנגעלאָזט די יודען. דער רעקטאָר איז גלייך אַרויס צו די אַוואַנטוריסטען. זיי האָבען זיך אויף עטליכע מינוט דערווייטערט און ווען דער רעקטאָר איז אַוועק, האָבען די ענדעקעס בענײַעט די אַוואַנטורעס.

אויך אויף אַנדערע פאַקולטעטען האָבען די ענדעקעס פּראָוואָצירט אַוואַנטורעס.

אויף דער לעקציע פון נאַטור-וויסענשאַפט האָט דער פּראָפעסאָר הלאָסקאָ אויפגעפאָדערט די ענדעקעס זיך צו בערוהיגען און נישט טשעפּען מיט די יודישע חברים.

דער פּראָפעסאָר פון מאַטעמאַטיק, רודניצקי, האָט דערקלערט די אַוואַנטוריסטען, אַז אויב זיי וועלען נישט אַרײַנלאָזען די יודישע סטודענטען אויף דער לעקציע, וועט ער אויך אַוועק. זײַן דראָהונג האָט נישט געהאָלפען און דער פּראָפעסאָר האָט טאַקע פערלאָזט דעם זאַל.

בעת די אינצידענטען איז איין יודישער סטודענט צעשלאָגען געוואָרען.

אַ דעלעגאַציע פון יודישע סטודענטען האָט זיך פאָרגעשטעלט פאַר'ן אוניווערזיטעטס-רעקטאָר פּראָפ. אָפּאַטשינסקי, און איהם געפרעגט, וואָס פאַר אַ מיטלען ער רעכענט אָנצונעמען געגען די ענדעקישע סטודענטען, וואָס לאָזען נישט אַרײַ אין אוניווערזיטעט קיין יודען.

דער רעקטאָר האָט געענטפערט, אַז פרייטאָג אָוונד וועט פאָרקומען אַ גרויסער מיטינג פון די קריסטליכע סטודענטען. ער עצה'ט דעריבער זיך אָפּצוהאַלטען נאָך אַ פּאָר טעג פון קומען אין אוניווערזיטעט. אויב נאָכ'ן מיטינג וועלען די סטודענטען ווידער פּרובען אַרויסרופען מהומות, וועט ער שליסען דעם אוניווערזיטעט.

פּויזען, 3 (ספּ. טעל.)

„דזשענניק פּאָזנאַנסקי" איז מודיע, אַז בעת די נעכטיגע דעמאָנסטראַציעס פון דער יוגענד איז געפאַלען אַלס קרבן פון אַנ'אָנפאַל מצד די סטודענטען דער פּראָפעסאָר פון פּויזנער אוניווערזיטעט, נאָוואַקאָווסקי. די מאַניפעסטאַנטען האָבען איהם שווער צושלאָגען.

טשענסטאָכאָוו, 3 (ספּ. טעל.)

אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַנטי-יודישע עקסצעסען אין די פערגאַנגענע טעג איז אַנטשטאַנען אַ פערשטענדיגונג-קאָמיסיע פון די דירעקטאָרען פון די מיטעל-שולען. די קאָמיסיע האָט פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג, וועלכע פערבאָט דער שול-יוגענט צו געפינען זיך אין די גאַסען נאָך 6 אָוונד. דעם זעלבען פערבאָט האָט אויך אַרויסגעגעבען דער שול-אינספעקטאָריאַט צו די שילער אין די פאָלקס-שולען.

תפילות ביים כותל-המערבי פאר די פוילישע יודען

צוליב די לעצטע געשעהענישען

ירושלים, 3 (יט"א טעלעגראַפיש)

בײַם כותל-המערבי איז אָפּגעריכט געוואָרען תפילות פאַר די פוילישע יודען אין צוזאַמענהאַנג מיט די לעצטע געשעהענישען אין פוילען. אין די תפילות האָבען זיך בעטייליגט די פיהרענדע פערזענליכקייטען פון ישוב.

ניו-יארק פאר באנקראט

די באנקירען וועלען נישט פראלאנגירען די הלוואות

לאָנדאָן, 3 (ספּ. טעל.) פון ניו-יאָרק מעלדעט מען, אַז די שטאָט וועט מוזען דעם 15 דעצעמבער אויפהערען צו צאָהלען, אויב די הלוואות וועלען איהר נישט פּראָלאָנגירט ווערען. די באַנקירען שטעהען ווייטער אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אַז אָהן בעדייטענדע פערקלענערען פון בודזשעט פון דער שטאָט ניו-יאָרק קענען די הלוואות נישט פּראָלאָנגירט ווערען.

דערמארדעט און בערויבט א פאסט-בעאמטען

קראַקאַ 3 (ספּ. טעל.)

נעכטען אינדערפריה איז דערמאָרדעט געוואָרען דער פּאָסט-בעאַמטער, וועלכער האָט געפיהרט די פּאָסט פון סילקאָוויץ קיין קאַלוואַריע. די באַנדיטען האָבען בײַם דערמאָרדעטען צוגערויבט 4 טויזענד זל.

ענערגישע צוגרייטונג

צום אפעלאציע-פראצעס פון די „בריסקער"

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש).

דער אַפּעלאַציע-פּראָצעס פון די „בריסקער" דעפּוטאַטען וועט, ווי עס ווייזט אויס, פאָרקומען גאָר אינגיכען, עס וואַרפט זיך אין די אויגען דער פאַקט, וואָס אין משך פון 3 טעג, זינט עס איז אָנגענומען געוואָרען די אַפּעלאַציע זײַנען שוין די אַקטען פון פּראָצעס איבערגעשיקט געוואָרען אין אַפּעלאַציע-געריכט. געוועהנליך געדויערט דאָס איבערשיקען אַקטען פון קרייז-געריכט אין אַפּעלאַציע-געריכט אַ נ'ערך דריי וואָכען. ווי עס זעהט אויס אײַלט מען שטאַרק צו דעם אַפּעלאַציע-פּראָצעס.

אלע ווארשעווער קינאס זאלען געשלאסען ווערען

וואַרשאַ, 3. (טעלעפאָניש).

די אייגענטימער פון די וואַרשאַווער קינאָס האָבען בעשלאָסען דעם 15-טען דעצעמבער צו שליסען זייערע אונטערנעהמונגען, זיי דערקלערען, אַז נישט נאָר וואָס זיי פערדינען גאָרנישט, נאָר זיי זײַנען אַפילו נישט אימשטאַנד צו דעקען די האַנדעלס-קאָסטען, די צאָהל קינאָ-בעזוכער פער־קלענערען זיך מיט יעדען טאָג

אויגען-קליניק

מיט שטענדיגע בעטען פון

Dr. B. Donchin

פּיעטריקאָווער 90, טעל. 221-72

נעהמט אָן שטענדיגע אויגען-קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א.ז.וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישעס פון 1-9 און פון 4 ביז 7.30 אָוונד.

1607

די נייע טאַנץ-שולע פון ב. ליבאָוויטש

פּאָלודניאָווא 36

הויבט אָן אַ נייעם קורס, אָבער נאָר מיט יודישע געזעלשאַפט לאַנג און קורץ-געקליידעטע.

אײַנשרײַבונגען פון שילערינס און שילער קומען פאַר טעגליך פון 7 ביז 10 אָוונד. שבת און זונטאָג פון 11 פריה ביז 10 אָוונד.

מיט אַכטונג

דיפּלאָמירטער טאַנץ-לעהרער

ב. ליבאָוויטש.

רעשטען

לאָדז, נאָוואָמיעסקאַ 5

פראָנט, 2-טער שטאָק

פערשידענע קאַמגאַרנס ביליצער, טאַמאַשאָווער און לאָדזער

אויף אַנציגער און פּאַלטענס

ווי אויך די מאָדערנסטע דאַמען-שטאָפען אויף פּאַלטאָס און קאָסטיומען

מיט 30% ביליגער

קומט און איבערצײַגט אײַך, בײַ

SZCZĘSLIWY

געדענקט נאָר

אין פראָנט, II שטאָק

וויכטיג נייעס פאר מחותנים!

אויב איהר האַלט בײַ חתונה מאַכען אײַערע קינדער. אַזוי געהט נישט דינגען פריהער קיין זאַל ביז איהר וועט נישט קומען צו־ערשט זעהן דעם פריש ערשטקלאַסיגען רעמאָנטירטען

וואַרשאַווער זאַל, פּאָלודניאָווא 36

וועלכער איז געוואָרען אײַנגעאָרדענט ספּעציעל אויף חתונות און חינוך'ס און אויף פערשידענע פערווײַלונגען אָדער אויף פּאַרציעס-חתונות אויף די בעסטע בעדינגונגען צו די צוגענגליכסטע פּרײַזען.

אינפאָרמירן זיך טעגליך פון 7 פרי–10 אָוונד אין וואַרש. זאַל פּאָלודניאָווא 36

שייטלען

מיט פּאַריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אַנדולאַציע

בײַ קערש,

סמוועראָווא 15.

עקספאזע פון מיניסטער בעק

אויף דער דינסטאג׳דיגער זיצונג פון סיים

וואַרשאַ, 2 (טעלעפאָניש)

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט קומט פאַר דינסטאָג אַ זיצונג פון סיים, אויף דער דאָזיגער זיצונג זאָל אויסערן-מיניסטער בעק האַלטען אַן עקספאָזע וועגען דער פוילישער אויסערן-פּאָליטיק.

שטאַנד-געריכט איבער די אנפאלער אויף דער פאסט אין גראָדנע

וועט שוין פאָרקומען היינטיגע וואָך

לעמבערג, 3 (טעל.)

די 2 פּערזאָן, וועלכע זענען אַרעסטירט געוואָרען אין צוזאַמענהאַנג מיט׳ן אָנפאַל אויפ׳ן פּאָסט-אַמט אין גראָדנע, האָבען צווישען אַנדערען פּרוּואָונדעט אַן׳אוקראַינער פון הינטער זשיראַרדאָוו. אין אַ שווערען צושטאַנד האָט מען איהם אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

איינער פון די אַרעסטירטע איז אַ שוסטער און דער צווייטער — אַ סטודענט פון לעמבערגער פּאָליטעכניקום. בעת אַ קאָנפראָנטאַציע מיט די בעאַמטע פון פּאָסט-אַמט אין גראָדנע זענען זיי דערקענט געוואָרען אַלס די אָנפאַלער. איינער פון זיי האָט אַ וואונד אויף דער האַנד. מען איז זיך משער, אַז דאָס האָט ער אויסגעהאַקט די שויבען אין פענסטערל פון פּאָסט-אַמט.

אויך דעם דריטען אַרעסטירטען האָבען די פּאָסט-בעאַמטע דערקענט.

איינער פון די 2 אָנפאַלער, וועלכער איז דערשאָסען געוואָרען דורך די פּאָסט-בעאַמטע אין גראָדנע, איז אַ סטאַמיסט פון אַ לעמבערגער טעאַטער. דער צווייטער איז אַ סטודענט.

אין טרוסקאַוויעץ איז אַרעסטירט געוואָרען אַן׳אָנגעזעהענער מיטגליד פון או. וו. אָ. אין וואוינונג ביי איהם האָט מען געפונען 4 פּיסטאָלעטען, אויפרופען, מאַפּעס א. ד. גל.

די אויספאָרשונגס-מאַכט שטעלט פעסט, אַז דער פּלאַן פון אָנפאַל אויפ׳ן פּאָסט אַמט אין גראָדנע יאַגעלאָנסקי איז געמאַכט געוואָרען אין טרוסקאַוויעץ.

* * *

די היגע אָווענד-צייטונגען שרייבען, אַז קומענדיגען דאָנערשטאָג זאָל שוין פאָרקומען דער שטאַנד-געריכט איבער דריי געכאַפּטע אָנטיילנעמער פון אָנפאַל אין גראָדנע יאַגעלאָנסקי. מען האָט זיי געבראַכט קיין לעמבערג.

רעוויזיאָניסטישער פיהרער מאיר גראסמאַן

לייקענט די בעשולדיגונגען פון דער „הסתדרות“

לאָנדאָן (י.ט.א.). דער עקזעקוטיוו-קאָמיטעט פון רעוויזיאָניסטישען וועלט-פאַרבאַנד האָט אין צוזאַמענהאַנג מיט די בעשולדיגונגען פון די הסתדרות-פיהרער געגען ה׳ מאיר גראָסמאַן פאַרעפענטליכט אַן׳ערקלעהרונג, אין וועלכער ה׳ גראָסמאַן שטעלט פעסט, אַז ער האָט קיינמאָל נישט פאַרעפענטליכט נישט אין „ראַזסוויעט“ אָדער אין „היינט“ און נישט אין אַ וועלכע עס איז אַנדערע צייטשריפט קיין אַרטיקעל בנוגע די לעצטע אַרבייטער-צוזאַמענשטויסען אין ארץ ישראל. איך האָב קיינמאָל נישט בעהויפּטעט, שרייבט מ. גראָסמאַן. אַז די הסתדרות האָט געגעבען אינפאָרמאַציעס דער א״י-פּאָליציי וועגען רעוויזיאָניסטען, וועלכע זענען אומלעגאַל אַריין אין לאַנד.

ה׳ גראָסמאַן איז גרייט איבערצוגעבען דעם קאָנגרעס-געריכט פאָלגענדע ערקלעהרונג, וועלכע ער האָט אָבגעגעבען אויף א פּרעסע-קאָנפערענץ דעם 1-טען נאָוועמבער: די פאָרשטעהער פון דער הסתדרות ערקלעהרען ביי יעדער געלעגענהייט, דאָס זיי וואָלטען ליבער געוואָלט זעהן אין די אונטערנעהמונגען אַראַבישע אַרבייטער, איידער יודישע אַרבייטער, וועלכע געהערען נישט צו די סאָציאַליסטישע פּראָפעסיאָנעלע פעראיינען.

די עקזעקוטיווע פון וועלט-פאַרבאַנד פון די ציוניסטען-רעוויזיאָניסטען האָט זיך צוויי מאָל געווענדעט צו דער הסתדרות וועגען אָנהויבען פאַרהאַנדלונגען מכח דער בילדונג פון נייטראַלע אַרבייטס-פערמיטלונגס-ביוראָ׳ס און צוואַנגס-אַרביטראַזש. ביידע פאָרשלאַגען זענען אָבער דורך דעם הסתדרות אָפּגעוואָרפען געוואָרען און דער צווייטער בריף פון דער רעוויזיאָניסטישער עקזעקוטיווע איז אפילו געבליבען אָהן אַן׳ענטפער.

ריכטער און פּראָקוראָרען

טאָרען נישט געהערען צו קיין פּאָליטישע פּאַרטייען

וואַרשאַ, 3 (טעל.)

דער יוסטיץ-מיניסטער האָט נעכטען אַרויסגעשיקט אַ צירקולאַר צו אַלע ריכטער און פּראָקוראָרען, ווי ער דערמאָנט זיי, אַז לויט די אַרט. 121 און 243 פון געריכטס-סטאַטוט טאָרען זיי נישט געהערען צו קיין פּאָליטישע פּאַרטייען און זיך בעטייליגען אין פּאָליטישע אַרויסטרעטונגען. דער מיניסטער פאָדערט מען זאָל שטרענג אָפּהיטען דעם דאָזיגען פערבאָט.

לעבערטראַן עמולסיע סקאָט & באָוונע

פון דער פירמע סקאָט & באָוונע

דאָס איז אַ וויטאַמין-נעהרמיטעל פאַר אונזערע קינדער!

פון היינט אַ סך ביליגער און צוגענגליך פאַר אַ יעדען.

אין אַלע לענדער פון דער וועלט גיט יעדע גוטע מוטער איהרע קינדער די עכטע לעבערטראַן Emulsja פון דער פירמע Scott & Bowne איבערהויפּט ווען ער איז אַזוי ביליג.

	פריהער	יעצט
אַ קליין פלעשעל (½)	זל. 2.50	נור זל. 2.—
אַ נאָרמאַל פלעשעל	„ 4.50	„ „ 3.—
אַ גרויס דאָפּלט פלעשעל	„ 5.50	„ „ 4.50

די עכטע לעבערטראַן Emulsja פון Scott & Bowne קאָן מען שוין באַקומען צו ערמעסיגטע פרייזען.

אַכטונג! היט אייך פאַר פעלשונגען – טוט אכטונג אויף אונזער שוצמאַרקע.

סאָוויעטישע בירגער וועט ערלויבט

צו פערלאָזען דעם ראַטען-פערבאַנד

מאָסקווע, 3. (ספּ. טעל.)

די סאָוויעטישע בירגער וועט שוין דע לויבט צו פערלאָזען ראַטען-פערבאַנד מיט׳ן צוועק זיך אויף שטענדיג צו בעזעצען אין אויסלאַנד; זיי דאַרפען בלויז אויסקויפען אַן׳אויסלענדישען פּאַס אין גאָלד אָדער אין אויסלענדישער וואַלוטע. אַן׳אַרבייטער דאַרף בעצאָהלען 500 רובעל און פאַר אַנדערע עלטערע מענשען — 1000 רובעל. די אַרויספאָהרענדיגע פערלירען נישט די סאָוויעטישע בירגערשאַפט אָבער זיי טאָרען זיך שוין קיינמאָל נישט אומקעהרען צוריק אין לאַנד.

אמעריקא פאָדערט איהר געלד

אָפּגעוואָרפען אויך די צווייטע נאָטע פון ענגלאַנד וועגען מאָראַטאָריום

לאָנדאָן, ספּ. טעל.)

לויט ידיעות פון וואַשינגטאָן, האָט אויך די צווייטע נאָטע, וואָס ענגלאַנד האָט געשיקט צו אַמעריקאַ וועגען די מלחמה חובות, נישט געמאַכט אין די אַמעריקאַנישע רעגירונג קרייזען קיין שום איינדרוק. סיי די פיהרער פון די רעפּובליקאַנער און סיי די פיהרער פון די דעמאָקראַטען ערקלערען, אַז אַמעריקאַ וועט נישט ענדערן איהר שטאַנדפּונקט און קאַטעגאָריש פאָדערן די ראַטעס, וואָס ענגלאַנד און פראַנקרייך דאַרפען צאָהלען דעם 15 דעצעמבער.

פראַנקרייך און ענגלאַנד האָבען ווי בעוואוסט נאָכאַמאָל געפּרובט ס׳מזל, אָוועקגעשיקט ווידער אַמאָל ווייטערדיגע נאָטעס קיין וואַשינגטאָן. אָבער זעהט אויס — מיט׳ן זעלבען ערפאָלג וואָס פריהער.

עס זענען פאַראַן אויך קלאַנגען, אַז ענגלאַנד דראָהט מיט האַנדעלס-רעפּרעסיעס, דערפאַר וואָס מען גיט איהר נישט דעם מאָראַטאָריום.

אַפילו דער פאָרשלאַג — הובערס — וועגען שאַפען א קאָמיסיע פאַר די פראַגען פון די חובות האָט אויך קנאַפּ שאַנסען אָנגענומען צו ווערען.

די לאָנדאָנער פּרעסע אַגיטירט. בייזערט זיך, בעט, טענה׳ט, אַז אַמעריקע מוז אויסקלייבען „צווישען כאַאָס און געזונטען פערשטאַנד“ -- אָבער ס׳איז אַלץ ווי גערעדט צו דער וואַנד. אַמעריקאַ ענטפערט טרוקען און נעלאַטש: די ראַטע פון 15 דעצעמבער מוז ווערען בעצאָהלט!

מאַקדאָנאַלד פאָהרט וועגען דעם ענין קיין אַמעריקאַ.

וויצע-מיניסטער גאַלאַט

זאָל בעשטימט ווערען אַלס האַנדעלס-מיניסטער

וואַרשאַ, 3 (טעל.)

דער פּרעמיער פּריסטאָר האָט היינט קאָנפערירט מיט׳ן מלוכה-פּרעזידענט. ווי מען שמועסט, זאָל דער וויצע-מיניסטער גאַלאַט בעשטימט ווערען אַלס האַנדעלס-מיניסטער.

קיין שום ליידענדער

אויף רעוומאַטיזם, פּאַדאַגרע, נערוועון

האָט נישט קיין סיבה צו צווייפלען, אַז ער קען ווידער געזונד ווערען, ווייל טויזענדער ליידענדע זענען דורך טאָגאַל געזונד געוואָרען. טאָגאַל-טאַבלעטקעס בעקעמפען מיט ערפאָלג די דאָזיגע ליידען, זיי דערלאָזען נישט דאָס אָנזאַמלען זיך פון האַרנזויער, וואָס איז, ווי בעוואוסט, די סיבה פון די קראַנקהייטען. אונשעדליך פאַר׳ן האַרץ, מאָגען און אַנדערע אָרגאַנען. פּרובט אויס און איבערצייגט אייך אליין, פערלאַנגט אָבער אין אייער אינטערעס נור די אָריגינאַלע טאָגאַל-טאַבלעטקעס.

יעדער ליבהאָבער פון שעהנער קונסט

דאַרף בעזוכען די

בילדער-אויסשטעלונג

פון בעריהמטען קונסט-מאָלער

יעקב ראַטבוים

אין לאָקאַל פון „בני ברית“

פּיעטריקאָווער 90.

ארץ-ישראל אלס טייל פון דער ענגלישער אימפּעריע

רעפעראַט פון סיר ראָבערט וואַלי קאָהען אין „אַנגלאָ פּאַלעסטיין-קלוב“

לאָנדאָן, (יט״א). אויף אַ זיצונג פון אַנגלאָ פּאַלעסטיין קלוב אונטערן פאָרזיץ פון דזשעמס ראָטשילד האָט דער פּרעזידענט פון עקזעקוטיוו ראָט פאַר א״י און וויצע-פּרעזידענט פון די פאַראייניגטע סינאַגאָגען סיר ראָבערט וואַלי קאָהען, געהאַלטען אַ רעפעראַט וועגען די ענגלישע רעגירונגס-מעטאָדען אין א״י און דעם יודישען אידעאַל.

מיר, ענגלישע יודען, האָט ערקלערט סיר ראָבערט קאָהען, אין וועמענס בעוואוסטזיין עס זענען אונצערייסבאַר צוזאַמענגעפלאָכטען די טראַדיציעס פון צוויי גרויסע ירושות. דער יודישער און דער ענגלישער, האַלטען פאַר אונזער אויפגאַבע אויפצוקלערען די יודען, וואָס עס בעדייט: ארץ-ישראל — אַ טייל פון דער ענגלישער אימפּעריע, בעדייטעט צום אַנטייל אין בעזיץ גלייך ווי יעדער מיטגליד פון דער גרויסער פעלקער-פעראייניגונג, פאַר די יעניגע יודען, וועלכע קומען קיין א״י פון פערשידענע לענדער און האָבען קיינמאָל נישט עמפּפונדען די ענגלישע בירגערשאַפט איז שווער זיך פאָרצושטעלען, וואָס עס איז פערבונדען מיט דעם דאָזיגען בעגריף, די אויפגאַבע פון די ענגלישע יודען האָט געזאָלט זיין צו ערמעגליכען זייערע ברידער פון אַנדערע לענדער צו האָבען אַן אָנהונג וועגען דער אַטמאָספער, מיט וועלכע עס האָבען געאָטעמט די ענגלישע יודען, ווען זיי האָבען זיך בעטייליגט אין די סאָציאַלע פּאָליטישע אוןווירטשאַפטליכע אַרבייטען צוזאַמען מיט זייערע ענגלישע מיטבירגער, דאָס פערגאַכלעסיגען די דאָזיגע אויפגאַבע האָט געפיהרט צו מיספערשטענדנישען און אפשר אויך צו אַ פערלאַנגזאַמונג פון די פאָרטשריטען אין ארץ-ישראל. עס בלייבט אַ פונדאַמענטאַלער פאַקט אַז יודען, וועלכע אָפּפערען זיך מיט בעגייסטערונג פאַר׳ן אידעאַל פון ווידער-אויפבוי פון ארץ-ישראל, טוען דאָס אונטער אַ רעגירונג, וואָס האָט בעוויזען צו רופען צום לעבען גרויסע דאָמיניעס אין אַלע עקען פון דער וועלט.

די ענגלישע ראַסע איז אַ מישונג פון ראַסען פון דער גאַנצער וועלט, נישט אָבער די ראַסען-אייגענשאַפטען, אָבער די זאָנדערבאַרע טראַדיציע האָט וואַנדעלט די בריטישע אימפּעריע אין דאָס, וואָס זי איז איצט.

איך זעה פאָר, אַז די ארץ-ישראל-יודען וועלען זיך אין דער צוקונפט דערהויבען צום ניוואָ פון זייערע בריטישע בירגערשאַפט, איך ווייס, אַז איך בעגעה די דאָזיגע נועטער אַ יודישע אונגעוויקייט, און מוז נעהמען אין אַכט דעם מאַנדאַט. זאָלען מיר איבערלאָזען די דאָזיגע שטרייטיגקייטען פאַר יוריסטען. איך זעה די א״י-יודען פערבונדען מיט די טראַדיציעס פון אַ מלוכה-קונסט, וואָס האָט אויפגעזוכט די גרויסע זעלבסטפערוואַלטענדע קאָלאָניעס, פון דער ענגלישער אימפּעריע. די דאָזיגע טראַדיציעס בילדען די פאָלקאָמסטע, די איינציגע געלעגענהייט פאַר דער רעאַליזירונג פון די יודישע אידעאַלען אין א״י. ווייל אונזערע א״י-דעלעגען קענען פערווירקליכט ווערען נאָר דאַן, ווען זיי וועלען צוגעפּאַסט ווערען צו די בריטישע אידעען פון פּאַרטנערשאַפט, און רעספּעקטירונג פון אַלע איינוואוינער אין לאַנד, ווען דער יוד וועט זיך איינלעבען מיט די דאָזיגע טראַדיציעס וועט ער נישט רעדען וועגען אַ „ייִדיש-פּיפּטיש-פּעטרישע וגו׳ אין אַ לעגיסלאַטיוו-ראַט. ער וועט פאָדערען אַ פערטרעטונג נישט לויט דעם קאָפּ-צאָהל נאָר אַ פערטרעטונג פון אינטערעסען פון דער ווירטשאַפט, אינדוסטריע א.אַ.וו.

לאדז. 4 דעצעמבער 1932

„נייער פאָלקסבלאַט"

לאדז. 4 דעצעמבער 1932

קאַרפאַראַנטען

העלדען פון דער גאַס

עס איז קיינמאָל קיינעם נישט איינגעפאַלען פון אַ געוועהנליכער טאָג־טעגליכער אַוואַנטורע פון שיכורים אין נאַכט־שעהן צו מאַכען אַ'ענין פון אַ נאַציאָנאַלען קאַמף, אַ פראַגע פון גאַנצע זייטיגע בעציהונגען, סיידען מענשען, וועלכע זוכען יעדע קלייניגקייט אויסצונוצען, כדי צו זייען האַס און שנאה, כדי צו וועקען די נידעריגסטע אינסטינקטען וועלכע ליגען טיף בעהאַלטען אין מענשען.

דאָס, וואָס איז פאָרגעפאַלען אין לעמבערג, איז אַ פשוטע נאַכט־אַוואַנטורע, אין וועלכער עס זענען אָנגעשיקט פון איין זייט איבערגעטרונקענע מענשען, וואָס האַלטען פון נאַכט־לעבען, און פון דער צווייטער — עטליכע פראָפעסיאָנעלע אַלפאָנסען, אָדער אַלפאָנסען־אַמאַטאָרען, ווערעבעל סתם ליבהאָבען פון גאַסען־אַוואַנטורעס.

די קאַרפאָראַנטען פון „לוטיקאַ ווענעדיאַ" זענען נישט אַנדערש ווי אַלע קאַרפאָראַנטען אויף דער וועלט. זיי האָבען ליב אַ כוסע, וועלכע ווערט ביי זיי פערזיסט דורך פערשיעדענע ערעטישע לידלעך, נאָך אַזאַ „קאָמערס" וועלכער הויבט דעם מענש אויף אַ העכערער „גייסטיגער מדרגה" לאָזט מען זיך אַרויס אַ כאַפּ טאָן אַביסעל פרישע לופט אויף די גרויסשטעטישע גאַסען, און מען גייט אויף די גאַסען נישט ווי מענשען, נאָר טאַקע ווי קאָרפאָראַנטען, ד.ה. מען פערנעמט דעם גאַנצען טראָטואַר אַזוי, אַז ס'בלייבט שוין קיין פלאַץ נישט פאַר אַנדערע דורכגעהער, אגב האַלט דער בגילופינדיגער קאָרפאָראַנט, אַז זיין היטעל מיט דעם לאַנגען פוקסען־עק, אָדער מיט די „אָרנאַמענטען" אויף זיין דעקעל, — גיט איהם עפּעס בעזונדערע רעכט, שטעלט איהם העכער פון דעם געוועהנליכע פלעבס וועלכער פיהלט אָן די גאַסען.

דער אויסגעטרונקענער בראָנפען, די עראָטישע לידלעך, און דאָס געפיהל פון העכערקייט שאַפט אַ ספּעציפישע שטימונג, דער קאָרפאָראַנט בעטראַכט זיך פאַר אַ מין „גאַסען־איבערמענש" און פערשטייט זיך, אַז ער קען נישט שפּרייזען אויף איין טראָטואַר מיט געוועהנליכע מענשען.

ביי אַזאַ סיטואַציע איז זעהר לייכט אַרויסצורופען עפּעס אַ צוזאַמענשטויס, וועלכער קען זיך פאַטאַל ענדיגען ווען ביידע צדדים רעקרוטירען זיך פון נאַכט־העלדען.

די העלדען פון דער קאָרפאָראַציע „לוטיקאָ־ווענעדיאַ" זענען אַרויס שפּעט אין דער נאַכט פון דעם קאַבאַרעט „אַדריאַ" אין וועלכער זיי זענען געקומען נאָך „אַקאָמערס" און דאָ האָבען זיי זעלבסט פערשטענדליך געמאַכט אַ כוסע פון דעם לאָקאַל פון „אַדריאַ האָבע וויך די „פוקסען", „בורשען", „סעניאָרען" א.אַ.וו. אַוועקגעלאָזט אין אַ צווייטען קאַבאַרעט. אויפ'ן וועג איז זיי פלוצלונג געוואָרען שמאָל דער טראָטואַר, ווי להבדיל דער דורכגאַנג אין אוניווערזיטעטס־קאָרידאָר, ווען עס גייט פערביי אַ יודישער סטודענט. זיי האָבען געגעבען אַ צייכען, אַז מען זאָל פריי מאַכען דעם וועג. האָט אָבער דער צופאַל געוואָלט, אַז די קאַמפּאַניע פון יענער זייט זאָל בעשטיין פון מענשען פון דער אונטערוועלט און פּראָסטיטוטקעס, וועלכע פיהלען זיך אויף די גאַסען אין די שפּעטע נאַכט־שעה'ן פאַר נישט קיין קלענערע בעלי־בתים ווי די קאָרפאָראַנטען און אַט ביי אַזאַ סיטואַציע איז אַ צוזאַמענשטויס אַ פולשטענדיג נאַטירליכע זאַך, אַ לאָגישער פּועל־יוצא, פון דער פּסיכאָלאָגישער איינשטעלונג פון ביידע צדדים, צוערשט האָט אין גרופּע דער צווייטער נישט געוואָלט אָפּטרעטען דעם וועג, ווייטער האָט מען זיך אָנגעהויבען צו זידלען, נאָך די זידלערייען זענען געקומען פעטש און צום פינאַל האָט מען געלאָזען אין גאַנג מעסערס.

וואַהרשיינליך האָבען זיך די קאָרפאָראַנטען נישט גערעכנט אויף אַזאַ טראַגישען פינאַל, וועלכער זאָל זיך ענדיגען מיט דעם טויט פון איינעם פון זייערע חברים; זיי האָבען פשוט נישט געוואוסט מיט וועמען זיי האָבען דאָ צו טון.

די זידלערייען און די געשלעגען זענען געווען בעגענזייטיגע. אין זיי האָבען זיך בעטייליגט די מיטגלידער פון ביידע גרופּעס און עס איז קלאָר, אַז דער „מעסער־אַרגומענט" וועלכער איז בענוצט געוואָרען דורך די נאַכט־אויסוואורפען איז געווען אַ רעזולטאַט פון אַ גאַנצער ריי פריהערדיגע געשעהענישען.

מיר האָבען דעם לעמבערגער פאַל גענוי אַנאַליזירט און עס איז נישט פערהאַן דער קלענסטער ספק, אַז מען האָט דאָ צו טון מיט אַ פשוטער גאַנץ געוועהנליכער גאַסען־אַוואַנטורע, אַ דעריש מיינט אָבער די ווילטראַ־שאָוויניסטישע קאַמפּאַניע פון „אַבוּז ווילעקיע פּאָלסקי". זי האָט אינאַוגורירט דעם אַקאַדעמישען שול־יאָהר מיט אַ גאַנצער ריי אַנטי־יודישע אַוואַנטורעס, וועלכע האָבען זיך נאָך ביז איצט נישט פערענדיגט.

דער אָפּגאָט פון שנאה פאָדערט אַ מענשליכען קרבן און די חיהשע אינסטינקטען פון די פריסטער פון שנאה בערוהיגען זיך ערשט דאַן, ווען זיי זעהען פאַר זיך אַ טראַגיש־אומגעקומענעם מענשען. די געשעהעניש אין לעמבערג איז ווייט נישט ענהנליך צו די אומשטענדען, ביי וועלכע עס איז טראַגיש אומגעקומען דער סטודענט וואַצלאַווסקי — דאָס שטערט אָבער נישט דער „גאַז. וואַרש." די פעראַנטוואָרטליכקייט אַרויפצוואַרפען אויף דעם גאַנצען יודישען כלל אין פוילען און אפשר וועלען מיר זיך טאַקע אין דער נאָהענטסטער צוקונפט דערוויסען, אַז וואו עס איז, איז לאָנדאָן, פּאַריז אָדער בערלין האָט דער טריבונאַל פון די „חכמי ציון" אַרויסגעטראָגען אַנ'אורטייל אויף דעם אומגליקליכען לעמבערגער סטודענט גראַבקאָווסקין און

אַז די סטודענטען משה כץ, שלום קעלער, נחום שמער און די פּראָסטיטוטקע סטעפאַניאַ סאַריבקאַ זענען ספּעציעל אָפּגעדונגען געוואָרען דורך דעם וועלט־יודענטום כדי אויסצופיהרען די רציחה.

עס איז נאָך ווייט די אויספאָרשונג נישט געענדיגט, זי איז נאָך ביים סאַמע אָנהויב, אָבער פאַר די פּראָפעסיאָנעלע העצער איז שוין דער אורטייל אַ פערטיגער: אַ באַנדע יודען האָט אַלען אויף גאָט־די־בשמה־שולדיגע קאָרפאָראַנטען און איין נעם פון זיי דערהרגעט.

ווילסטע שנאה מוז שטענדיג דערפיהרען צו גראַבע", טעמפּער דומהייט.

צ. צ.

ענדעציע, סאַנאַציע און יוד. בורזשואַזיע

זיי אַלע זענען שולדיג אין די עקסצעסן. — יודען־העצע און טעטיגקייט פון די אוקראַינישע דיווערסאַנטען

פוילישע פרעסע וועגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסן

אין דער פוילישער פרעסע בעקומען מיר ווייטערדיגע אָפּקלאַנגען וועגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסן פון דער ענדעקישער יוגענד. דער פ. פ. ס.־ישער „ראָבאָטניק" ווענדעט זיינע פיילען אויף דריי פראָנטען: געגען דער ענדעציע, געגען דער יודישער בורזשואַזיע און געגען דעם גרויסען שונא — דער סאַנאַציע. די צייטונג שרייבט:

אין דער קאָפּלאָזיגקייט פון די ענדעקעס איז פערהאַן אַ טראָפּען געזונטער זין, ווען זיי ווייזען אָן אויף דער ווירקליכער קוועלע פון די סטודענטישע אומרוהען, אויף דער קאָנקורענץ צווישען די פּאָליאַקען און יודען פאַר פרייע פּאָסטענס פון דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען, לעהרער. אָבער אַז דאָס שלאָגען און שעכטען יודען זאָל זיין אַ ווירקזאַם מיטעל פאַר דער יודען־פראַגע, (וועגען לעזונג ו' עדען מיר שוין נישט), אין דעם נאַטירליך גלויבען נישט די ענדעקעס אַליין. דער „ראָבאָטניק" רעכענט זיך ווייטער אָפּ מיט דער יודישער בורזשואַזיע אין דער פּערזאָן פון „נאַש פּשעגלאָנד":

דער יודישער אָרגאַן, שרייבט דאָס בלאַט פון פ.פ.ס. אָנשטאַט זיך צו ווענדען אויפ'ן ריכטיגען אַדרעס, גיסט אויס זיין גאַל אויף דער אָפּאָזיציע צו דער רעגירונג. נישט בלויז אויף דער ענדעקישער אָפּאָזיציע, וואָס עס וואָלט נאָך געווען צו פערשטעהען, נאָר אויך אויף פ. פ. ס. אונזער פּאַרטיי דאַרף עס זיין פעראַנטוואָרטליך פאַר דער אַנטיסעמיטישער אַגיטאַציע פון דער ענדעציע. מיר דאַרפען עס ערפילען די פונקציע פון דער רעגירונג אין גרויסהעלפען די הערען ציוניסטען, יודישע נאַציאָנאַליסטען, ווישליצקי'ס און רב לעווינ'ס, אַזוי ווילען די קוואַלערען פון די סאַנאַטאָרישע אָרדערס פון „נאַש פּשעגלאָנד". אַט דער אָנפאַל פון יודישען אָרגאַן דעמאַסקירט די זינד פון דער יודישער פּאָליטיק אונטער דער רעגירונג פון דער סאַנאַציע, אַט די פּאָליטיק איז מיטפעראַנטוואָרטליך פאַר די יעהרליכע אַנטיסעמיטישע העצעס.

ווי מיר זעהען פערגאַלאָפּירט זיך דער „ראָבאָטניק" אין זיין האַס צו דער סאַנאַציע אַזוי ווייט, אַז ער מאַכט די יודען (צוזאַמענגעפעגענדיג זיי אַלע אין איין באַרג) מיטפעראַנטוואָרטליך פאַר די אַנטי־יודישע עקסצעסן. צי קאָן מען אַלזאָ נישט מיט דעם זעלבען רעכט בעשולדיגען די פ.פ.ס., אַז זייער קאָקעטירען מיט דער ענדעציע, אַז זייער פערשווייגען די געוואַלדיגע זינד פון דער ענדעקישער רעאַקציע — ווייל מען מוז דאָך זיין מילד צו אַ פּאָליטישען פערבינדעטען, — אַז אָט די טאַקטיק איז אין אַ'נישט ווייניגער מאָס שולדיג אין דער אַנטיסעמיטישער העצע פון דער ענדעציע?

דער „ראָבאָטניק" ווענדעט זיך דאַן געגען דער סאַנאַציע. דער אָרגאַן פון דער סאַנאַציע די „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" האָט געהאַט פאָרגעוואָרפען, אַז אַ דאַנק דער האַנדלונג פון דער ענדעציע ווערט פוילען אין די אויגען פון מערב אייראָפּע אויסזעהען אַזוי ווי דאָס צאַרישע רוסלאַנד.

דאָ, שרייבט דער „ראָבאָטניק" האָט דער אָרגאַן פון די פּאָלקאָווניקעס ענטשידען איבערגעכאַפּט די מאָס. ביז איצט האָט ער חוזק געמאַכט פון דער אייראָפּעאישער עפענטליכער מיינונג, און פּלוצים האָט ער זיך אָנגעהויבען וועגען איהר צו קימערן. יודישע פּאָגראָמען זענען אַ באַרבאַרישקייט און פערברעכען, אָבער ליידער קומען זיי פאָר נישט בלויז אין פוילען. דאַגעגען האָבען די אויגען פון מערב געקוקט מיט איבעראַשונג אויף בריסק, אויף דער פּאַציפיקאַציע (פון מזרח־גאַליציען) און אַנדערע ספּעציאַליטעטען פון דער סאַנאַציע, און די סאַנאַציע האָט עפּעס נישט געדענקט וועגען דער עקזיסטענץ פון מערב.

די סאַנאַטאָרישע „גאַזעטאַ פּאָלסקאַ" ווייזט אָן אויף דעם פאַקט, אַז צוויי טאָג נאָכ'ן אָנהויב פון די לעמבערגער עקסצעסן האָבען אוקראַינער דיווערסאַנטען אויסגעפיהרט דעם בלוטיגען אָנפאַל אויף דער פּאָסט אין גרודעק־יאַגעלאָנסקי און אין אַ טאָג שפּעטער האָבען זיי אין דער געגענט פון לעמבערג ערמאָרדעט איין פּאָליציאַנט און שווער פערוואונדעט אַ צווייטען. צי איז דאָס אַ צופאַל?

צי איז די בענייאונג פון דער קאַמפּס־אַקציע מצד די אוקראַינער דיווערסאַנטען צופעליג צוזאַמענגעפאַלען מיט די אַנטיסעמיטישע עקסצעסן? די צייטונג האַלט, אַז דאָס איז נישט קיין צופאַל, אַ'נעהנליכען צוזאַמענפאַל פון די געשעהענישען האָט מען געקאָנט בעמערקען אין יאָהר 1930.

ווען דער צענטראָלעוו האָט געפיהרט זיין אַנאַרכיסטישע אַקציע. דעמאָלט, פּונקט ווי היינט, זענען די אוקראַינער אַנטימלוכה'שע עלעמענטען געוואָרען אַקטיוו, ווייל עס איז געשאַפען געוואָרען דער שיין, אַז די רעגירונג איז אָפּגעשוואַכט. איצט, ווען אין לעמבערג קומען פאָר עקסצעסן ווען די זיכערהייטס־מאַכט איז געבונדען מיט די געשעהענישען אויפ'ן אָרט, האָבען די אַנטימלוכה'שע אוקראַינישע עלעמענטען געשלאָסען די לאַגע אויסצונוצען. די צייטונג ווייזט אָן אויפ'ן צוזאַמענבונד פון די פאַקטען און לעגט פאָר איבער דעם זיך צו פערטראַכטען.

דער קאַפּיטאַליזם האָט זיך איבערגעלעבט

די לינקע פּאַרטייען דאַרפען פערלאָזען דעם סיים

סענסאַציאָנעלער אינטערוויו מיט וויטאָס'ן

אין קראַקאָווער פ.פ.ס.־ישען „נאַפּשוד" איז אָפּגעדרוקט אַ סענסאַציאָנעלער אינטערוויו מיט וויטאָס'ן. וויטאָס האָט דערקלערט:

איך בין אַ קאַטעגאָרישער אָנהענגער דערפון אַז דער גאַנצער לינקער פליגעל זאָל פערלאָזען דעם סיים. זיצענדיג אין דעם דאָזיגען סיים קאָמפּראָמיטירען מיר זיך נאָר און מיר נעהמען אויף זיך אַ געוויסע פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אַלץ, וואָס קומט פאָר. אונזער פערלאָזען דעם סיים וואָלט געפינען אַ סך פערשטענדיגונג און אָנערקענונג אין די ברייטסטע געזעלשאַפטליכע קרייזען און וואָלט אויך געפינען אַ געהעריגען אָפּקלאַנג אין אויסלאַנד".

ווייטער האָט וויטאָס זיך אַרויסגעזאָגט פאַר אַ'ענגער צוזאַמענאַרבייט פון די לינקע פּאַרטייען און פאַר צונעהמען די פּריצישע ערד אָהן ענטשעדיגונג.

„דער קאַפּיטאַליזם — האָט וויטאָס זאָגם — האָט זיך איבערגעלעבט און זיך געענדיגט און ווער עס זעהט דאָס נישט איז אַ בלינדער, וועלכען עס וועלען אַפילו קיין ראָזע ברילען נישט העלפען".

ווער עס וואָלט געוואָלט, זאָגט וויטאָס, אין דעם שוואונג־ראַד פון די געשעהענישען אַריינשטעקען זיינע פינגער, דער קאָן פערלירען נישט בלויז די פינגער, נאָר אויך דעם קאָפּ און צוריסען ווערען אויף שטיקער. די צייטען פון פּאַנשטשיזנע וועלען אין פוילען אין קיין שום פאָרם זיך נישט אומקעהרען און עס איז נישטאָ אַזאַ מענש און אַזאַ קראַפט, וואָס זאָל זי איינפיהרען.

וועגען די נאָרמאַלע פערהעלטנישען, וואָס הערשען היינט אין פוילען, האָט וויטאָס געזאָגט: אויב דער געוועזענער פּרעמיער טוגוט האָט זיך אויסגעדריקט, אַז אין פוילען קויפט מען מענשען ווי די חזירים, וועל איך זיך ערלויבען זיך אויסצודריקען נאָך אַנדערש. פיל מענשען אין פוילען זוכען אַ געלעגענהייט זיך צו פערקויפען, ווי די חזירים. אַ גרויסע צאָהל חזירים מעלדען זיך צום פערקויף, נישט קוקענדיג אויף קיין שום זאַך, ווי אויך דער פולער קאָריטע זיך אָנצופרעסען. מען פאָדערט נישט ביי זיי קיין רעכנונג פאַר די קשיות, וואָס זיי בעגעהען לגבי דער געזעלשאַפט און מלוכה, ווען זיי זינגען נאָר די „ערשטע בריגאַדע" און זיי בעקומען אַזעלכע שטעלונגען, צו וועלכע זיי האָבען נישט קיין קוואַליפיקאַציעס, און צו וועלכע זיי זענען נישט דערוואַקסען.

מאַרסעל פּרוסט; (צום צעהנטען יאָהרצייט פון געניאַלען שריפטשטעלער)

פון מ. האָלצבלאַט

די קריטיק האָט אויפגענומען דאָס בוך זעהר קאַלט, און דערמיט בעוויזען אַז זי שטייט נישט אָפּ פון די טעמפּע פעלערס, בלויז איינער האָט זיך פערשטאַנען אויף פּרוסטס טאַלענט, דאָס איז געווען פּאָל סודיי, דער ליטעראַטור־קריטיקער פון „טאַן", וועלכער האָט אָנגעשריבען אַ בעגייסטערטען אַרטיקעל וועגען פּרוסט'ן, און איהם בעצייכענט ווי דעם „וואָס טראָגט אויף זיין שטערן דעם קין־צייכען פון די גאונישע נאַטורען.

דערנאָך זענען אין דער פיהרענדער פראַנצויזישער צייטשריפט אין דער „נוּוועל רעוויו פראַנסעז" וועלכע איז אינצווישען איבערגעגאַנגען אונטער דער ליטונג פון נישט לאַנג פערשטאָרבענעם עסייאיסט און ליטעראַטור־קריטיקער זשאַק ריוויער, דערשינען פראַגמענטען פון פּרוסטס אַנדערע ווערק, וועלכע האָבען אָבער נישט אַרויסגערופען קיין טיפערען אָפּקלאַנג.

ערשט נאָך דער מלחמה, אין יאָהר 1919, ווען פּרוסט האָט בעקומען דעם גאָנקור־פּריז פאַר ליטעראַטור, איז דער גוססדיגער דיכטער, אַנ'איינזאַמער און אָפּגעזונדערטער פון לעבען, מיטאַמאָל בערימט געוואָרען איבער'ן גאַנצען לאַנד. ס'איז איהם אָבער שוין נישט בעשערט געווען זיך לאַנג צו פרייען מיט זיינע דערפאָלגען, און דעם 18־טען נאָוועמבער 1922 אין 51־טען יאָהר פון זיין לעבען, איז ער אָפּגעשיידט געוואָרען פון דער וועלט. נאָך זיין טויט איז פון זיין בוידעם־קאַמער איבערגעבליבען אַ ריזיגער שטויס כתב־ידן וואָס ווערען איצט בעאַרבייט און אַרויסגעגעבען דורך זיין ברודער ראָבערט פּרוסט.

„אויף דער זוכעניש פון אַ פערלוירענער צייט"*) איז דער ווידוי פון אַ דיכטער, וואָס האָט מיטאַמאָל איינגעזעהען אַז זיין אַמאָליג לעבען איז געווען אַ לייכטזיניגע שפּיל, אַנ'אומזיסט פערברויכען די בעסטע קרעפטען פון זיין יוגענד, עס איז דער חשבון הנפש פון אַ מענשען, וואָס האָט זיין גאַנץ לעבען פערשפּילט און זיך געשטעלט אין אַ זייט פון אַלגעמיינעם לעבענס־שטראָם, גלייכצייטיג איז עס אַ בייסענדע קריטיק פון דער גאַנצער פראַנצויזישער העכערער געזעלשאַפט, וואָס פערברענגט איהר צייט אויף פלירט און ליידיגגייעריי, עס איז אַ צאַרטדיגער זשאַקיז (כ'בעשולדיג), געשילדערט אין פּנים אַריין דעם כלומרשט געבילדעטען און איבערשעליגעטען פראַנצויז, וואָס רעדט זיך איין, אַז ער איז דער יסוד און די שטיצע פון דער געזעלשאַפט, און איז פּאַקטיש סנאָב דורך און דורך.

דאָס דאָזיגע ווערק איז אַרויסגעבראַכט געוואָרען אויף דער וועלט דורך אַ קראַנקהייט, וואָס האָט געצוואונגען דעם דיכטער צו אַ פרייוויליגער אָפּשיידונג פון דער וועלט און פון זיינע באַקאַנטשאַפט, וואָרים פּרוסט האָט ממש נישט געקאָנט פערטראָגען דעם אָטעם און אַפילו דעם ריח פון די ליבסטע און טייערסטע מענשען, און דער ריח פון אַ בלום אָדער פון פּאַרפומען, האָט איהם פערשאַפען אומגעהייערע ליידען. ער האָט אָבער אַלץ אָנגענומען פאַר ליב, ווייל ער האָט געגלייבט אַז די ליידען און יסורים זענען אַנ'אָפּקומעניש פאַר זיין אַמאָליג געזונד, ווי ער האָט זיך געהאַט אויסגעדריקט אין איינעם פון זיינע ווערק. ער האָט געמוזט האָבען אַרום זיך אַן אַבסאָלוטע רוה. פופצעהן יאָהר האָט ער פערלוירען לעבעדיג צווישען מענשען. פערברענגענדיג זיין צייט אויף געשפּרעכען, פלירט און סנאָביזם, פופצעהן יאָהר האָט ער דערנאָך געלעבט אָפּגערוקט פון דער גאַנצער געזעלשאַפט, כדי איבערצוטראַכטען, אַנאַליזירען און בעשרייבען דאָס אַלץ, וואָס ער האָט איבערגעלעבט בעת דער פערלוירענער, פערשפּילטער צייט פון זיין לעבען.

אין זיין ווערק האָט ער געשאַפען אַ וועלט, וואָס שפּיגעלט אָפּ אין זיך די פערשיעדענסטע שאַטען פון ליבע און ערציהונג. דער מינדעסטער שפּור פון זיין אַמאָליג לעבען איז נישט געגאַנגען לאיבוד, אַלץ איז פעראייביגט געוואָרען אויפ'ן פּאַפּיר, עס איז געווען ווי אַ מין ווידוי, אַ מין גרויזאַמע אָפּרעכענונג מיט'ן אַמאָליגען לעבען, וואָס ער האָט געלאָזט הינטער זיך.

פּרוסט פערמאָגט, ווי קיינער נישט אין דער ליטעראַטור, די געניאַלע פעהיגקייט זיך צו גריבלען אין פערגאַנגענע, אויסגעלאָשענע איבערלעבונגען און סיטואַציעס. און דערביי זענען דרייסיג זייטען נישט גענוג פאַר איהם, כדי צו בעשרייבען דעם שלאָף פון אַ פרוי. ער איז דער גרויסער מייסטער פון בעשרייבען און אַנאַליזירען די סיטואַציע און דערביי איז ער אין זיינע בעשרייבונגען לחלוטין נישט לאַנגווייליג, וואָרים ער האָט אַ וואונדערבאַרען חוש פאַר די קלענסטע ניואַנסען פון אַ סיטואַציע, וועלכע זענען אָפטמאָל פערבאָרגען פאַר'ן פשוטען מענשליכען אויג. מיט זיין גרויסער אינטואיציע איז ער אימשטאַנדע אַרויסצובעקומען דעם אמת'ן תוך פון דער זאַך, אָדער פון דער דערשיינונג, ער איז איינער פון די ווייניגע אויסדערוועהלטע, וועלכע האָבען געשעפּט פון אורקוואַל פון שיינקייט, און לעבען. אין זיינע בעשרייבונגען ענטפּלעקט ער די פערבאָרגענסטע ווינקעלעך פון דער מענשליכער זעעלישקייט. און ווען די שוין לאַנגע קראַנקהייט וואָלט איהם נישט אָנגעקומען מיט פריצייטיגען טויט, וואָלט ער מיט דער צייט געוואָרען דער גרעסטער פון אַ ביידע, מעהר זאָרגפעלטיגען און קריטישער דעטאַליזם. די קראַנקהייט האָט איהם בעשאָנקען מיט דער „ווייטער נשמה", — ווי ס'האָט זיך געהאַט אויסגעדריקט אַ בעוואונדערער קראַנקישער קריטיקער, — וועלכע האָט איהם געגעבען די מעגליכקייט זיך צו פערטיפען און גריבלען אין די מעמקים פון זיין אייגענער איינזאַמליכקייט.

(סוף קומט).

*) זעה „נייער פאָלקסבלאַט" נומער 280.

מיין טרויער

פון מיינע קינדער-יאהרען

פון פ"ץ הירשביין

— און וואס וועט זיין, אז מען וועט מיך אפגעבען פאר א סאלדאט?

— א גרויסע זאך, וועל איך ווארטען אויף דיר, א גרויסע זאך, ווארטען פיר יאהר?

און אביסעל שפעטער:

— דו ביסט וואוילגעלע־ענט. איך האב אויך געלערענט. מיט דיר איינאיינעם וועל איך נאך מעהר לערנען. ביז אלע יאהרען וועל איך לע־נען.

בלייבט עס: — ווען איך וועל שטעהען צום פריזיוו, און אויב מען וועט מיך נישט אפגעבען פאר א סאלדאט — וועל איך זי מיטנעהמען קיין ווילנע. אוודאי וועט עס געשעהען מיט דער הסכמה פון טאטע־מאמע.

— א, ווען נאר די צייט וועט קומען און דו וועסט שוין זיין פריי — — — און דאס, וואס מען רופט מיך, שיינע און דער מוהמעס נא־מען, דיין מאמעס, איז שיינע? — — — —

אבער ווען מען געהען איצט אן די בעמע פון די מאמעס, ווען א לעבען, גאר אהן א נאמען, האט מיט אמאל אויפגעציטערט און איז געבוירען גע־ווארען ביים "אבד מערב־הימעל, וואו די זון איז פערגאנגען?

צוריקגעקעהרט אין שטוב פון לאנגען און שפעטען שפאציר — האט מען אין שטוב פער־שטאנען, אז די קינדער האבען זייער מזל געפו־נען. אוודאי האבען עס איהרע טאטע־מאמע און עלטערע קינדער דאס ארויסגעלייענט פון אונזע־רע פנים'ער.

ערב די אנדערע טעג פסח בין איך מיט דער באהן — א שיכור'ער און נישט פון ווין — גע־פאהרען צוריק אהיים, די אנדערע טעג פסח זיין מיט טאטע־מאמע אינדערהיים.

אבער וואס פאר א טרויער האט עס ארומגע־כאפט מיין היים דעם לעצטען טאג פסח?... דעם טרויער האבען טאטע־מאמע און די עלטערע קינ־דער געשעפט אין שטעטעל, אין בית־המדרש ביים דאווענען, מיר זאגט מען גארנישט. די מא־מע, זעה איך, ווישט אינדערשטיל, די שוועסטער בעבל, וואס וואוינט יאין שטעטעל, איז געקומען צו אונז ביי־טאג און — זי אויך דאס אייגענע.

ביים עסען — די פנים'ער פערשטערטע א פערשטערטער יום־טוב. צי האט עס צו טון מיט מיין גיכען אוועקפאהרען? צי האט עס צו טון מיט דעם, וואס גאר איינגיכען, איז מעגליך, וועט מען שוין דארפען ציהען פון דער מיהל?

דעם אייגענעם אחרון של פסח בייטאג זענען מיר אלע געגאנגען צוגאסט צום פעטער אברהם משה אין וויגטמיהל אריין. און ווי נאר מען איז אריין אין שטוב, נאך ביים טיר — שיסט די מוה־מע רבקה ארויס מיט א געוויין, און אלע איבר־איינעם הויבען אן מיט א געוויין.

— וואס איז דער מעהר?

— שיינע אברהם טומענערס איז פער'סמ'ט געווארען.... פערברענט געווארען אויף קויהל — אלע קוקען אויף מיר. מען וויל אויף מיין פנים עפעס דערקענען.

— ווי אזוי און וואס איז געשעהען?

— אנ'אומגליק געשעהען. די מוהמע שרה, נעכטען אינדערפריה, איידער זי איז אוועק אין בית־מדרש אריין דאווענען, האט זי אנגעגרייט א טעלער מצה־מעהל, אויסגעמישט מיט סם פאר די מייז. זי האט פער־געסען אנצוזאגען די קינדער, מ'־זאל זיין אפגעהיט מיט די דאזיגע מצה־מעהל... האבען די מיידלעך געמאכט לאטקעס פון אט דער מעהל, ז"י יונגערע, שיינע, האט פריהער דערפון געגעסען און ס'אומגליק איז געשעהען. א גאנצע טאג נעכטען האט זי גע'גוסס'ט. פערקויהלט גע־ווארען.... אזא אומגליק, אזא אומגליק.

— פון וואנען ווייסט מען עס?

— פון שטעטעל איז מען נעכטען געפאהרען מיט א חולה צום וויסאקער דאקטאר. געפאהרען אום יום־טוב. היינט צוריקגעקומען און דער־צעהלט, ווי גאנץ וויסאקע איז פער'חושך'ט גע־ווארען צוליבן אומגליק.

טרויער, טרויער אהן א סוף האט ארומגע־כאפט מיין גאנץ לעבען. טרויער פון אינעווייניג, טרויער פון דרויסען. עס טרויער'ט דער פריהליגג דרויסען ארום שטוב. איך דערזעה כמעט נישט די געגענד דורכ'ן פענסטער. דער סטאוו — ווי פערגלייזט געווארען און עס זינקען צו איהם די שווארצע, באיאהרענטע ווערבעס.

— איך וועל נאך היינט ביינאכט אוועקפאה־רען קיין ווילנע; 12 ביינאכט געהט אפ א באהן אויף ביאליסטאק, וועל איך פאהרען — — —

קיינער אין שטוב איז נישט דערווידער, הל־מאי איך פערלאז די היים אין געאייל, בעת איך האב פריהער גערעכנט בלייבען א פאר וואכען אינדערהיים.

אזוי האב איך אין טיפען שווייגען קוים דערווארט די שעה איך זאל קאנען געהן צו דער באהן. קיין גרויסע פעקלעך האב איך נישט געהאט, איז געבליבען — משה און איך זאלען געהן צו־פוס צום וואקזאל מיט'ן וועג פון דער אייזען־באהן.

א חושך'דיגע נאכט איז דאס געווען, אהן ווערטער האב איך גענומען אפשייד פון די, אונ־טער זייער צער געבויגענע, טאטע־מאמע, משה איז מיט מיר מיטגעגאנגען. שווייגענדיג האבען מיר געשפאנט מיט דער בלאטיגער גרעבליע. איך האב מיך אויסגעגליטשט ביים ראנד סטאוו, אראפ פון גרעבליע אין סטאוו אריין.

איך בין ארויסגעשפרונגען פון קאלטען סטאוו, משה האט אין דער פינסטער מיך ארומגעכאפט און געוואלט מ'זאל געהן צוריק. ער האט מורא געהאט, איך וועל נאך קראנק ווער'ען פון אזא מין יאזדע. איך האב נישט געענטפערט און א נאסער, א קור־טיגער, ווייטער געשפרייזט ביז מען איז געקומען צום וואקזאל.

געווען נאך א שטארקע שעה צו ווארטען אויפן צוג. איז דאס געווען א שעה פון צוגליהטען חושך ווען דער צוג איז אנגעקומען, האט משה מיך אהן ווערטער ארומגענומען און געהאלפען אין וואגאן אריין — אין דעם פון איין ליכטעל בעלויכטענעם וואגאן, אז דער צוג האט גערירט, בין איך אראפ געזונקען ביים ברענענדיגען טשוהונענעם אויוועלע געטריקענט מיינע נאסע בגדים, א גאנצע נאכט בשעת די טרעהרען האבען פסדר געוואשען מיינע באקען.

— — — — — — — — —

דאס איז געווען מיין לעצטער צוגאסט זיין אין ליפעס מיהל, מיין היים.

מיט א האלב יאהר שפעטער, סוף זומער, איז שוין ליפעס מיהל מעהר נישט געווען מיין היים טאטע־מאמע, שרה'לע, דאס יונגסטע שוועסטערל זיי האב איך געפונען אין א קליין שטיבעלע כמעט הינטערן שטעטעל, אויפ'ן וועג, וואס פיהרט צום וואקזאל. אין ענגען שטיבעלע האט געשמעקט מיט ווילגאטש. דורך די קליינע פענסטערלעך האט מען געקאנט זעהן דעם זאמדיגען וועג, וואס פיהרט צום באהן, און אנ'א־ים שטיק פעלד, וואו גענז און מאר־גערע פערדלעך האבען געצופט דאס גראז.

דער טאטע, ווי אנ'אויסגעווארצעלטער דעמב; די מאמע — ווי אנ'אויסגעווארצעלטע ביוע, האר־בען פאר דער צייט אנגעהויבען צו וועלקען. ביידע זענען פאר א גאר קורצער צייט געווארען איינגע־שרומפען. זייער שטים ביים רעדען — נאך שטילער.

מיר זענען אין א סוף־זומערדיגען בייטאג געגאנגען זאלבערדריט, טאטע־מאמע ביים זייט, איך אינמיטען — געגאנגען זעהן די אמאליגע לי־פעס מיהל. פאמעלעך איז מען געגאנגען מיט דעם שטעג, וואס ליפעס משפחה האט אין פער־לויף פון א סך יאהרען אויסגעטראטען, און בעזראכט די בוימער פון ביידע זייטען וועג. נישט געווען פון וואס צו ריידען. די בוימער האבען אויך געשטומט; געשטומט און געשפירט דעם וועהטאג פון די דריי, וואס האבען זיי מיט די בליקען געצע־טעלט. צום מיהל איז מען נישט דערגאנגען. די טריט האבען נישט געדינט.

(סוף).

קלאנג־קינא־טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
סערזשאנט X
אין די הויפט־ראלען:
Iwan Mozżuchin
Suzi Vernon און
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

פעלץ־ווארעז
קען מען קויפען אמביליגסטען און אויף די בעקוועהמ־סטע בעדינגונגען נאר ביי דער לאנגיעהריגער פירמע
L. B. FEFER, Wschodnia 42, tel. 178-04
בעמערקונג: די קירזשנער־ווערקשטעל נעפינט זיך אויפ'ן ארט. די ארבייט ווערט אויסגעפיהרט פינקטליך און רעעל.

דאס מערקווירדיגע לעבען פון די יודען אין טוניס

א לעצטער גרוס. — עס איז רוהיג און פרידליך. — מאדנע מנהגים פון יודישען לעבען. — א מלמד פון פוילען געווארען א רבי, וואס בעווייזט מופתים. — א ישיבה אויף אראביש.

זעהר אנ'אינטערעסאנטען גרוס פון יודישען לע־בען אין טוניס האט די טעג אפגעגעבען אין דער ריגער יודישער צייטונג „פריהמארגען" א בע־קאנטער יודישער סוחר אין ריגע, וועלכער האט זיך די טעג צוריקגעקעהרט פון א רייזע איבער טוניס.

— מען האט איבערגעשראקען דעם לעצטען זומער די יודישע וועלט מיט בעאונרוהיגענדע ידיעות וועגען אנפאלען אויף יודען אין טוניס. איך האב ווירקליך געמיינט, אז איך וועל טרעפען אנ'אנגעשטרענגטע פיינדליכע אטמאספערע, אבער עס איז לחלוטין נישט אזוי: די הויפט־שטאט טו־ניס איז אנ'איראפעאישע שטאט אין פולען זין פון ווארט. א שטאט מיט גרויסארטיגע בולווא־רען, מיט שעהנע געבייזדעס און געשעפטען, טו־ניס האט 250 טויזענד איינוואוינער, צווישען וועל־כע עס געפינען זיך 35 טויזענד יודען, דאס רוב פון די דארטיגע יודען זענען טונעזישע תושבים נאך פון גאר אלטע צייטען און די איבעריגע זע־נען געקומען פון שפאניען. זייער אומגאנגס־שפראך איז אראביש. נאר א קליינער טייל פון זיי פערשטעהען העברעאיש. די יודען דארטען בעשעפטיגען זיך דער עיקר מיט האנדעל, און די שענסטע געשעפטען אין טוניס זענען יודישע. אבער דאס זענען נאר די רייכע יודען. די מיטע־לע און ארימע קלאסען פערנעהמען זיך מיט כל־ערליי מלאכות — דער עיקר מיט גאלדשמידע־ריי. יודען וואוינען אין דעם יודישען קווארטאל, וועלכער געפינט זיך אין שכנות מיט'ן אראבישען קווארטאל און עס קומט אפט פאר, אז א יוד מיט אנ'אראבער צוקריגען זיך. אט דערפון — מיינט דער יודישער סוחר — שטאמט די לעצטע סענ־סאציע מיט'ן יודישען פאגראם אין טוניס.

אויף וויפיל די געשיכטע מיט'ן „פאגראם" איז געווען א פונאנדערגעבלאזענע, בעווייזט פאלגענ־דער כאראקטעריסטישער עפיזאד, וואס דער יודי־שער סוחר דערצעהלט:

— אויפ'ן צווייטען טאג נאך אונזער אנקומען אין טוניס, בין איך מיט מיין פרוי געגאנגען אויפ־זוכען לויט אנ'אנגעגעבענעם אדרעס, איינעם א טוניסער יוד, וואס מיר האבען זיך בעקאנט מיט איהם אין איטאליען. אבער אין די לאבירינטען פון דעם באזאר — האבען מיר פערבלאנדזשעט און נישט געפונען קיין אויסגאנג. מיטאמאל איז צו אונז צוגעגאנגען א יונגער סאלדאט, א טיפישער פראנצויז און געפרעגט:

— איהר זענט יודען?

ווען ער האט זיך דערוואוסט, אז מיר זענען טאקע, האט ער זיך שטארק דערפרעהט, האט אונז באלד ארויסגעפיהרט פון דעם פלאנטער געס־לעך און האט דערצעהלט, אז ער איז אליין א פראנצויזישער יוד, אז ער דינט שוין א יאהר אין טוניס, אז זיינע עלטערן וואוינען אין פאריז און שרעקען, ווי די געשיכטע מיט'ן כלומרשטען פאר־גראם האט זיך בעוויזען אין די צייטונגען, האבען זיי איהם אנגעפרעגט, וואס עס הערט זיך אין טוניס. און ערשט פון זייער בריף האט ער זיך דערוואוסט, אז דא איז געווען א „פאגראם". און עס מעגליך אז ער אוועק אויספרעגען ביי בעקאנ־טע, צי עס דא איז אייגענטליך געשעהען.

די א. דערצעהלט זעהר פיל וועגען דער פא־נאטישער פרומקייט פון די טוניסער יודען, וועגען זייער איבערגעגעבענהייט צו די אלטע מנהגים.

בכלל א. דארטען די פרומקייט אין לשער, דאס גאנצע דארטיגע יודישע לעבען איז דורכגעזאפט מיט א טיפען רעליגיעזען געפיהל און מיט מיסטיק.

— אזוי, למשל, איז מיר אויסגעקומען זיך צו באקענען מיט א משונה'דיגער געשיכטע, וואס שפילט זיך איצט אפ אין טוניס און וואס קלינגט ממש ווי א לעגענדע אין היינטיגע צייטען.

מיט א יאהר 15—16 צוריק איז קיין טוניס אראפגעקומען א פוילישער יוד, וועלכער איז ביי זיך אין דער היים געווען א מלמד. ער האט זיך אויסגעלערענט אביסעל אראביש, האט זיך אריינגעדרעהט צו די דארטיגע יודען, האט אנגעהויבען מיט זיי צו לערנען קבלה און אנדערע מיסטישע לעהרעס. וועלכע ער אליין פערשטעהט אויך קוים קוים, און ער האט אזוי פערשטאנען צו געווינען זייער צוטרוי, אז זיי האבען אנגעהויבען צו האל־טען וועגען איהם, ווי וועגען א געטליכע מאן, דער מלמד, וועלכער איז שוין איצט אלט א יאהר 70, שדכנ'ט זיך צו א 16־יעהריגער מיידעל, א דאר־טיגע געבוירענע און ער רעדט איין זייגע מקורבים און אנהענגער, אז זי וועט פון איהם האבען א קינד, און אט האט קינד וועט זיין משיח. א סך גלויבען טאקע אין דעם, וואס ער זאגט, און—איך מוז באכאמאל בעטאנען — אז בעת מען קוקט זיך צו צו דער אנגעגליהטער מיסטישער אטמאס־פערע, אין וועלכער די יודען לעבען דארטען, ווערט אזא זאך באטירליך: עפעס גלויבט זיך דארטען אין אומנאטירליכע זאכען, אין וואונדער..

וועגען דער גאסטפריינדליכקייט פון די דאר־טיגע יודען דערצעהלט דער רייזענדע חידושים. בעת עס פאלט אריין צו זיי א גאסט, ווייסען זיי נישט, וואס צו טון מיט איהם, מען צוררייסט איהם ממש, יעדער איינער וויל איהם האבען ביי זיך אין שטוב. יעדער געהט אויף מסירת נפש און איז מכבד מיט דאס שענסטע און דאס בעסטע.

אין טוניס זענען פארהאן א סך יודישע מערק־ווירדיגקייטען. א חוץ דעם, וואס כמעט יעדעס יודיש הויז און יעדע שוהל איז דארטען ממש א מוזעאום, א צונויפזאמלונג פון כל'ערליי אריגינעלע, ארטיגע זאכען, זענען דארטען אויך פארהאן ספע־ציעלע ערטער, וואו עס זענען אויסגעשטעלט פאר שידענע מערקווירדיגקייטען פון וועלטליכען און רעליגיעזען געביד'ן. אין דעם פאלאץ פון דעם דארטיגען הערשער — דעם בעי — איז פארהאן א מיניאטורע פרעכטיגע שוהלכעלע, וואס מען האט אין פריהערדיגע צייטען ספעציעל איינגעאר־דענט פאר די יודישע האנדווערקער, וואס האבען געוועבט טעפיכער אין דעם פאלאץ, כדי זיי זאלען זיך נישט דארפען אפרייסען פון זייער ארבייט און נישט געהן אין שטאט דאווענען. אין שטאט איז אויך פארהאן א ישיבה, וואו מען לערענט מיט גרויס התמדה. אבער — אויף אראביש.

די גרויסע געשעפטען אין פאריז ארדנען איין מיט רעקלאמע־צוועקען אפענע קאנצערטען פאר'ן פובליקום מיט'ן אנטייל פון בער. ארטיסטען

מ'גייט זוכן דעם בוים, וואס פרעסט מענשן

דער דאזיגער בוים געפינט זיך אויף דעם אינזעל מאדאגאסקאר, נעבען אפריקע. — די ווילדע שבטים דארט דינען צו דעם בוים, ווי צו א גאט. — אנ'עסטרייכישער דאקטאר זאגט, אז ער האט געזעהן ווי דער בוים האט אויפגעפרעסען א מענשען.

אין לאנדאן האט זיך געגרינדעט אנ'עקספעדיציע צו געהן זוכען דעם ווילדען בוים אויף דעם אינזעל מאדאגאסקאד, וואס פרעסט אויף מענשען, אין דער שפיץ פון דער דאזיגער עקספעדיציע שטעהט קעפטעין וויקטאר דע לימאג הוירסט.

וועגען דעם דאזיגען מענשען-פרעסערישען סארט בוים טראגען זיך ארום אלערליי מעשיות און לעגענדעס. אויף זיכער ווייס מען עס נישט, ווייל אונזערע ווייסע, ציווילזירטע מענשען האבען איהם נישט געזעהן. איינער, א געוויסער דאקטאר לישע פון עסטרייך, זאגט, אז ער האט איינמאל, דורך א צופאל, יא געזעהן ווי דער דאזיגער בוים האט אויפגעפרעסען א מענשען, אבער פערלאזען זיך אויף דעם, וואס איינער זאגט, איז פאר וויסענשאפט-פארשער נישט גענוג. האט מען איצט בעשלאסען צו געהן אויספארשען עס.

דאס איז אבער ווייט נישט קיין לייכטע שטיקעל ארבייט, און זעהר א געפעהרליכער דערצו. דער אינזעל מאדאגאסקאר, וועלכער ליגט אין דעם אינדישען אקעאן ביי דעם דרום-מזרח זייט פון אפריקע, איז א ווילדער, בעוואקסען מיט געדיכטע וועלדער און בעזעצט מיט ווילדע שבטים. ער איז די גרויס ווי גאנץ פראנקרייך, און פערמאגט א מאסע באטירליכע רייכטימער, גאלד און עדעלשטיינער. אבער ס'איז זעהר שווער צוצוקומען צו איהם. גרויסע שטרעקעס פון דעם ברעג ים ארום אינזעל זענען שפיציגע פעלזען, און קיין שיף קען נישט צוקומען נאהענט, און דער אינזעל גופא איז כמעט דורכאויס געדיכטער וואלד, בערג און בלאטעס, קיין וועגען זענען נישטא. מען מוז אויס האקען די ריזיגע בוימער און געדיכטע פערפלאנטערטע קוסטעס אום דורכצושלאגען זיך א וועג.

דאס איז א געוואלדיגע ארבייט, און עס העלפט נישט פיל, ווארום די קוסטעס און בוימער וואקסען שנעל אפ צוריק, און ס'איז ווידער אויס וועג.

פארהאן טייכען אויף וועלכע מ'קען פאהרען מיט לאדקעס און אריינדרינגען אביסעל טיפער אין דעם אינזעל. איז דאס אויך פערבונדען מיט א סך געפאהר, ווייל די קראקאדילען דארט זענען שרעקליך גרויסע און שטארקע. נישט נאר קענען זיי אויסבייסען א לאך אין א לאדקע אדער איבערגאנצען זי איבערקעהרען, נאר זיי קריכען זאגאר ארויס פון וואסער, קלעטערען אויף די זייטען און די ברעג צו די בידלעך און כאלופקעס, וואס ווערען אויפגעשטעלט און אטאקירען די מענשען. און אפילו מיט א ביקס אין האנד זייט איהר געגען זיי נישט זיכער; ווען אזא קראקאדיל רוקט זיך צו נאהענט צו אייך, שמעקט עס מיט טויט, ער גיט זיך א ווארף כלומרשט צו אנטלויפען פון אייך אבער אין דערזעלבער רגע גיט ער אייך מיטן עק א קלאפ איבער די פיס, אז איהר פאלט אנידער, און איידער איהר אויספייעט זיך א הויבער צו טון, ליגט איהר שוין אין זיין מויל, צווישען זיינע ריזיגע שארפע ציין.

די גרעסטע געפאהר איז אבער מיט די ווילדע שבטים דארט. דער דאזיגער סארט בוים איז ביי זיי א גאט, צו וועלכען זיי זענען מקריב מענשליכע קרבנות.

קעפטעין הוירסט דענקט, אז ס'איז יא פארהאן אזעלכע מענשען-פרעסענדע בוימער.

קעפטעין הוירסט זאגט, אז לויט די אינפארמאציע, וואס ער האט אנגעזאמעלט ווייס ער ווי אזוי דער בוים זעהט אויס און ווי אזוי ער ארבייט בעים אויפפרעסען דעם מענשען.

דער בוים זעהט אויס ריזיג ביי זעקס פוס די גרעב אונטען און ביי אכט פוס די הויך. געדרעהטע שפיציגע צווייגען, ווי מענשליכע ארעמס, סטארטשען ארויס אין דער הויך. די בלעטער זענען גרויסע און אויסגעבויגענע, ווי די אויערען ביי א העלפאנט און פול מיט שארפע נעגעל. דער בוים גיט פון זיך ארויס א שטארק אויפרעגענדע פליסיגקייט, וואס די ווילדע טרינקען און ווערען זיך אן צו די רעליגיעזע צערעמאניעס. דאן נעהמען זיי טאנצען ווי פערריקטע ארום דעם בוים.

מקריב איז מען א יונג מיידעל

די באטור-וויסענשאפט ווייס פון בוימער, וועמענס בלעטער עס פרעסען אויף פליגען און שטיקלעך פלייש. אז מ'לעגט אוועק א שטיקעל פלייש אויף דעם בלאט פון אזא בוים, דרעהט זיך צונויף דער בלאט שנעל ארום דעם שטיקעל פלייש און זויגט עס איין אין זיך.

די בלעטער פון אייניגע בוימער פון דעם דאזיגען מין כאפען אריין א גרויסע מוז, א ראט און זיי פרעסען איהם אויף.

דאס איז בעקאנט דער באטור-וויסענשאפט; אבער פון א מענשען-פרעסענדען בוים ווייס מען נאך דערוויל נישט. און דאס וויל עס דער קעפטעין הוירסט אויסגעפינען.

דאקטאר קארל לישע פון עסטרייך האט דערצעהלט, אז ער האט אמאל, בלאנדזשענדיג אין די דזשאנגעלס פון מאדאגאסקאר, זיך אנגעשטויסען אויף א סצענע, וואו מען האט מקריב געווען א יונג מיידעל צו א מענשען-פרעסערישען בוים, גליקליכערווייזע איז איהם געלונגען צו זעהן עס און אפטראגען זיך שטילערהייט, אז קיינער זאל איהם נישט בעמערקען.

דער דאלמעטשער זיינער, וואס איז מיט איהם מיטגעגאנגען, האט פון דערווייטענס דערקענט דעם בוים און ער האט איהם גלייך געווארענט ער זאל זיך פערשטעקען צווישען די געדיכטע צווייגען, מ'זאל איהם נישט בעמערקען. ער האט געזעהן ווי די ווילדע מענשען זינגען און טאנצען ארום א יונג מיידעל און צווינגען איהר ארויפצוגעהן אויפ'ן בוים. ווען זי איז ארויפגעקראכען, האבען זיי איהר געהייסען איינבויגען זיך און טרינקען פון דער פליסיגקייט אין א לאך צווישען די צווייגען, האט זי עס געטון, און גלייך זיך שרעקליך פערקרימט און א געשריי געטון. די בלעטער האבען זיך ארומגעדרעהט ארום איהר קערפער און די בלעטער האבען זי בעדעקט. זי איז ארונטערגעשלעפט געווארען טיפער, די צווייגען האבען איהר געדריקט ווי א פרעס-מאשין, און די נעגעל פון די בלעטער האבען געריסען און געפרעסען איהר לייב. פערשטיקטע קולות און קרעכצען האבען זיך געהערט.

באלד האט פון בוים גערונען פליסען בלוט אויסגעמישט מיט דעם זאפט פונ'ם בוים. די ווילדע האבען זיך שנעל מיט משונה'דיגע קולות א וואָרף געטון טרינקען די דאזיגע פליסיגקייט.

מעהר האט ער נישט געזעהן, זאגט דאקטאר לישע, ווייל דער בעגלייטער זיינער האט איהם שנעל אוועקגעשלעפט, אז מ'זאל זיי חלילה נישט דערזעהן.

היינט און פאלג. טעג!
שעהנער און מעלאדישער ארציפילם פון ציקל „סאמע שלאגערן". פראדוקציע
Eryk Pomer
רעזשיסירט דורך P. Martini א. ג.
דער זיגער
(Hotel Atlantic)
די הויפטראלען קרעאירען: די שעהנע
„Renny"
KATE NAGY
גלענצענדער און סערטיהערישער
Jean Murat
זאווי GASTON JAQUETT
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע און לאנד-אקטואליטעטען.
אנהויב אין געוועהנל. טעג 4.30 נאכמ., שבת און זונטאג 12.30 בייטאג.
הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען.
פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער.

לאמפען
אין א גרויסען אויסוואהל
מאדערנסטע סטיל-ארמען
צו רעדוצירטע פרייזען
עמפפעהלט די בעקאנטע
לאמפען-פאבריק
SZ.P.SZMALEWICZ
Południowa 8, telefon 164-39
פיהרט אויס בעשטעלונגען לויט אנגעגעבענע צייכנונגען.

די נייעסטע פערפומען
און אלערליי
אינ- און אויסלענדישע
קאסמעטיק
עמפפעהלט
צו קאנקורענץ-פרייזען
די מאדערנסטע פערפומעריע
J. DRUKIER
ZAWADZKA 5, TELEFON 175-92
פאר אנגראסיסטען — ספעציעלער ראבאט ▼
הורט און דעטייל!

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן — פון יודישען פאמיליען-לעבען

(35

— שוועסטער דו רעדסט ווי אנ'אמת'ער דעטעקטיוו, דו ווילסט זיין קליגער פון דער גאנצער וועלט, פארוואס זאלסט דו דעם ענין נישט נעהמען גאנץ פשוט. דער סטודענט קריינין איז א סאדיסט. ער האט ערמארדעט זיין קרבן אויפ'ן עראטישען בעדען און אלס סאדיסט האט ער שפעטער גאר נישט געוואוסט, וואס מיט איהם טוט זיך. האבען אנגעגרייט א מאסט צו ענטלויפען באלד נאכ'ן מארד קיין אויסלאנד, האט ער געוואלט כאטש מיט נעהמען אנ'אנדענק פון זיין קרבן און איינגעפאקט אנ'אפגעהאקטע האנד אין זיין וואליזע. פער שטעהט זיך, אז ער האט נישט געקענט וויסען, אז זיין באגאזש וועט רעווידירט ווערען און מ'וועט איהם אפפען ביי דער האנד.

מאקס האט גערעדט אויף אזא אופן, ווי ער וואלט געוואלט אנקאן איבערצייגען, אז זיין טעאָריע איז דוקא ריכטיג. אז זי זאל נישט גלויבען אין קריינינס אומשולד, אנקא איז אבער געבליבען ביי דאס איהריגע, אז קריינין איז אומשולדיג.

— מיט דיר קען מען קיינמאל נישט פערטיג ווערען, האט מאקס זיך געבייזערט, איך זאג דיר, אז ער איז דער מערדער און דאס דארף זיין גענוג.

— איך וויל מיט דיר רעדען דעם נישט מעהר רעדען, האט אנקא זיך בעליידיגט און האט זיך צוריקגעקעהרט צום געשפרעך וועגען מרים'ען.

— אלזא גוט, אנקא, פרוב, דאס אלץ אויפצוקלערען דיין מרים'ען און איך וועל איבערנעהמען אויף זיך צוצוגרייטען דעם ישיבה-בחור. איך וועל מיין מיסיע זיכער גוט אדורכפיהרען. הלוואי זאל זיך דיר דאס איינגעבען, אזוי ווי מיר.

קאפיטעל 8

מארעקס עלטערען

אין א קליינעם שטעטעל ווייט פון דער הויפט-שטאט, אין א פערארימט ארט, וואו יודען האבען געלעבט פון ווינד און לופט, האט שוין זייט יאהרען, יאהרען געוואוינט ר' יוסף קריינין מיט זיין פרוי און אנ'איינציגען זוהן. יוסף האט מען נישט אנדערש גערופען ווי ר' יוסף. דאס צוליב דעם, וואס ער איז געווען א גרויסער תלמיד-חכם. דער גרויסער עהרליכער מאן און דער ענין, וועגען ר' יוסף'ן האט מען גערעדט מיט גרעסטען דרך-ארץ און מיט דער גרעסטער אכטונג. האט ער זיך מפרנס געווען מיט נאר וואס גאט האט געגעבען, געלעבט צופרידען און געהאפט, אז זיין איינציגער זוהן מרדכי וועט ווערען א מענש, א לייט, א למדן און א רב. אויך דאצע, יוסף'ס ווייב האט אפגעהיטען איהר מרדכי'לע ווי אנ'אויג אין קאפ, געהיטען איהם און געקעכעלט, נישט צוגעלאזט צו איהם קיין עין-הרע און אויך געהאפט, אז ער זאל ווערען א מענש. נאכמעהר, ווייל מרדכי'לע איז געווען דאס איינציגע קינד, וואס איהר איז פערבליבען פון די זעקס, וואס זי האט געבוירען.

מרדכי האט געהאט א פייערדיגען קאפ, ער איז געווען פשוט אנ'עילוי און אלע ווייבער אין שטעטעל האבען געבענטש זייערע קינדער, אז זיי זאלען זיין אזוי ווי מרדכי'לע קריינין.

בלויז מרדכי אליין איז נישט געווען צופרידען פון זיך, איהם האט געצויגען צו וועלטליכע בילדונג, צו וויסען אין דער גרויסער וועלט, און אין געהיים פאר אלע, ווען זיין אלטע טאטע און מאמע זענען שוין געשלאפען, האט מרדכי ארויסגעצויגען פון אונטערן קישען די וועלטליכע ביכער און זיך געלערנט, כאאטיש און נישט סיסטעמאטיש, ער האט געכאפט פון אומעטום צו פיצעלעך, ער האט פון אלעם געוואוסט און גארנישט געקענט, ווי האט דערפון שרעקליך געליטען. ער האט זיך נישט געקענט קיין עצה געבען, נישט געהאט מיט וועמען זיך צו בעראטען, נישט געהאט קיין חברים, וועלכע זאלען איהם פערשטעהן. ער האט לאנג געקעמפט מיט זיך, די מאמע האט בעמערקט, אז מרדכי'לע איז נישט מיט אלעמען, נאר האט נישט געקענט דערגעהן די סיבה דערפון.

— ער וואקסט און ווערט, קיין עין-הרע א מאנספערשוין און דערבייער זעהט ער איצט שלעכט אויס, האט ראצע געפלעגט צו זאגען צו איהר מאן. ר' יוסף האט אבער דאס אלץ געהאלטען פאר נארישקייט, פאר ווייבערישע מעשיות און האט זיך אפילו נישט אומגעקוקט דערויף.

מרדכי'לע האט געשוויגען און געליטען, ביז ער האט זיך אמאל דעצידירט, אז ער וועט אוועק פאהרען אין דער גרויסער שטאט, דארט פרובען צו בילדען זיך און ווערען א וויסענשאפטס מאן, א געלערנטער.

און אין א פינסטערע נאכט, ווען אין דרויסען האט אלץ געוויינט און געטראָיערט, ווען טאטע מאמע האט געמיינט, אז זייער מרדכי'לע זיצט אין שטיבעל און לערנט, האט מרדכי געהאט איינגעפאקט עטליכע ביכלעך, א ברויטעל אונטערן ארעם און געגאנגען אין דער ריכטונג צו דער שטאט.

איבערראשונג איז אין שטעטעל געווען חושך, מרדכי'לע איז פערפאלען געווארען. אלע גרויס און קליין האבען געפינען פאר זייער חוב מיטצוהעלפען זוכען מרדכי'לע, אנטיילצונעהמען אין דעם שווערען גורל, וואס האט געטראפען ר' יוסף'ן און זיין ווייב. מ'האט איהם אומעטום געזוכט, געלאפען אומעטום אויף אלע פעלדער און ארומיגע וועלדער, מ'האט צו וויסען געגעבען אלע רביים, וועלכע האבען געקענט מרדכי'לע צוליב זיינע עילוי'שקייט. ס'האט אבער גארנישט געהאלפען, מרדכי'לע איז נישט געווען און קיין שום שפור פון איהם האט זיך נישט אפגעפינען. מיט דעם געהיימנישפולען פערשוואונדען פון דעם יונגעל, האט זיך אויך פעראינטערעסירט די פאליציי, אבער אויך מיט דעמזעלבען ערפאלג.

(פארטזעצונג קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

נייער פאלקסבלאט

פון האנדעלס-געריכט

דער מאַז באַנקראָטירט און איז טורמע אַרייַן געהט די פרוי. — פירמע „א. קאנטאָרס יורשים" רעגולירט אויף 40 פּר.

אויף דער נעכטיגער זיצונג פון האַנדעלס־געריכט איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען כּפר־ספעקולטיכען אַנ׳אופּאַדלאָשטש דער פירמע „ל. און ז. דיקשטיין".

דיקשטיין צוזאַמען מיט זיין פרוי פיהרען אַ געשעפט פון זייד־סחורה אויף נאָוואָמיעיסקאַ 19. דער פאַטענט איז אויסגעקויפט געוואָרען אויפ׳ן ווייבס נאָמען. די וועקסלען האָט אונטערגעשריבען דער מאַן. דאַגעגען האָבען ביידע איינגעקויפט און פערקויפט סחורה. די לעצטע צייט האָבען זיי ביי אַ גאַנצע רייה פאַבריקאַנטען איינגעקויפט סחורה, פאַר וועלכע זיי האָבען אויסגעשטעלט אויף צוואַנציג טויזענד זלאָטעס וועקסלען, וועלכע זענען געגאַנגען צו פּראָטעסט. אין דערזעלבער צייט האָבען זיי די סחורה „אויפגעריומט" אַזוי אַז דער לאַגער איז געוואָרען כמעט לעדיג.

דאָס געריכט האָט בײדע: לייב און זיסעל דיקשטיין פערעפּענטליכט אַנ׳אופּאַדלאָשטש.. מיט אַ טערמין אויפ׳ן 19־טען נאָוועמבער ד. י. די פרוי זיסעל איז איינגעזעצט געוואָרען אין אַרעסט, דער מאַן לייב דיקשטיין איז געשטעלט געוואָרען אונטער פּאָליציי־אישער אויפזיכט.

* * *

אויף דער נעכטיגער זיצונג האָט דאָס האַנדעלס־געריכט בעשטעטיגט דעם רעגולאַציע־אָפּמאַך צווישען דער פירמע „א. קאַנטאָרס יורשים", יוּ־בעליר־געשעפט (פּיעטריק. 72) מיט די קרעדיטאָרען. די פירמע רעגולירט אויף פערציג פּראָצענט אויסצוצאָהלען אין משך פון צוויי יאָהר.

אויב ס׳וועט נישט אָנגעגעבען ווערען קיין אָנקלאָגע געגען דער דעציזיע, געהט ער אַריין אין קראַפט דעם 1־טען יאַנואַר 1933. די ערשטע ראַטע איז פעליג דעם 2־טען פעברואַר 1933.

* * *

די ביטע פון דער געפּאַלענער פירמע „אויגוסט צילקע" וועגען לאָזען אין בעטריב די אונטערנעהמונג, איז פון געריכט אָפּגעזאָגט געוואָרען.

אין די נאָהענטסטע טעג וועט פאָרקומען אַ פערזאַמלונג פון די קרעדיטאָרען, כדי צו שליסען אַן אָפּמאַך.

* * *

דאָס געריכט האָט אויף דער נעכטיגער זיצונג ליקווידירט דעם אופּאַדלאָשטש פון דער פירמע טוביע פאָזנער.

וויכטיגע בעראַטונג פון דער טעקסטיל-אינדוסטרי אין פוילען

וועגען פערלעגענע שטייערען און וואַלוטע-פּאָליטיק

(אג) פרייטאָג זענען קיין לאָדז געקומען דער מיטגליד פון פּרעזידיום פון צענטראַל־פערבאַנד פון דער פּוילישער אינדוסטריע מיניסטער הענריק שטראַסבורגער, און הויפּט־דירעקטאָר פון פער־באַנד אַנדזשעי וואַרשאַבסקי. מיט דער בעטייליגונג פון די געסט איז פאָרגעקומען אַ זיצונג פון פער־באַנד פון דער טעקסטיל־אינדוסטריע און דער פּוילישער מלוכה אויף וועלכער עס איז בעטראַכט געוואָרען די פראַגע וועגען רעגולירען די פערלעגענע שטייערען, די פערלעגענע חובות אין די אינסטיטוציעס פון סאָציאַלער פערזיכערונג און אויך די וואַלוטע־פראַגע.

רעדענדיג וועגען רעגולירען די פערלעגענע שטייערען און חובות האָט דער פּרעזעס פון „לעוויאַטאַן", יוזעף וויעושביצקי, אַקצענטירט די נויטווענדיגקייט זעהר שנעל צו ערלעדיגען די דאָזיגע פראַגען אויף אַ אופן וואָס זאָל געבען דעם שטייער־צאָהלער די מעגליכקייט אָפּצוזאָטעמען און פון דער אַנדערער זייט זאָל עס נישט זיין קיין פּרעמיע פאַר דעם אומנאָרמאַלען שטייער־צאָהלער.

אין דער ריכטונג געהט דער פאָרשלאַג פון צענטראַל־פערבאַנד וועגען פעסטשטעלען אין די ביכער פון די שטייער־אַמטען און אויף די קאָנטאָס פון די אַרבייטס־געבער אין די אינסטיטוציעס פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען די גענויע סומע פון די פערלעגענע שטייערען און חובות פון יעדען שטייער־צאָהלער נאָכ׳ן אָראָפּרעכענען די פּראָצענטער און שטראָפען. די דאָזיגע חובות זאָלען ערלעדיגט ווערען אויף אַזאַ אופן: דער שטייער־צאָהלער צאָהלט די לויפענדע שטייערען און אָפּצאָהלונגען אין די אינסטיטוציעס פון סאָציאַלע פערזיכערונגען, דערביי רעכענט זיך 90 פאַר 100 און די איבעריגע 10 — געהען אויף צו דעקען די פערלעגענע שטייערען און חובות. דער שטייער צאָהלער וואָס האָט נישט קיין פערלעגענע שטייערען צאָהלט די גאַנצע 100 זל. ער בעקומט אָבער אַלס באָניפיקאַציע אַ קופּאָן אויף 10 זל. וועלכער וועט אין צוויי יאָהר אַרום אָנגענומען ווערען דורך די שטייער־קאַסעס און אינסטיטוציעס פון די סאָציאַלע פערזיכערונגען ביים צאָהלען די לויפענדע שטייערען און „סקלאַדקעס". דער דאָזיגער פּראָיעקט, וועלכער איז נישט מבטל די פערלעגענע שטייערען, נעהמט אָבער גלייכצייטיג אַראָפּ ביי די שטייער־צאָהלער די לאַסט פון די פערלעגענע שטייערען און די מורא פאַר די עקזעקוציעס.

וואס קאן מען עקספּאָרטירען קיין טערקיי

(אג) ווי מען מעלדעט פון דער לאָדזשער האַנדעלס־קאַמער רעפלעקטירט טערקיי אויף פאָלגענדע סחורות פון פוילען: וואָל־גאַרן, פּאַק־פּאַפּיר, בוי־כען־געפעס, וואַלצנע און האַלב־וואָלענע שטאָפען, פּאַרקעטען און דיקטען, געשיילטע רייז, פערבאַנד מאַטעריאַלען, יוטע, פלעשער. גלאָז א.א.וו.

אויב עס האַנדעלט זיך וועגען לאָדז קען מען דאָ עקספּאָרטירט ווערען וואָלענע און האַלב־וואָלענע סחורות, דיקטע יוטע און פלעשער.

„שייבלער און גראהמאַן" וועט נאָך שטעהן און שטעהן

ס׳איז גאָרנישט צו טראַכטען, אַז פאַר ניי־יאָהר זאָלען די פאַבריקען געלאָזט ווערען אין גאַנג

(2) נעכטען האָט געזאָלט אַרויסגעגעבען ווערען אַ דעציזיע וועגען לאָזען אין גאַנג די פאַבריקען פון „שייבלער און גראָהמאַן".

ווי מ׳אינפאָרמירט אָבער פון דער דירעקציע זענען לעת עתה קיין שום דעציזיעס וועגען דער פראַגע נישט אָנגענומען געוואָרען, און וועלען וואַהרשיינליך אויך אין די נאָהענטסטע טעג נישט אָנגענומען ווערען.

אויפ׳ן 20 דעצעמבער איז צונויפגערופען געוואָרען אַנ׳אויסעראָרדענטליכע אַלגעמיינע פער־זאַמלונג פון די קרעדיטאָרען.

צ. א. איז אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער דאָזיגער פערזאַמלונג די פראַגע פון פעסטשטעלען אַ פּלאַן פון דער ווייטערדיגער ווירטשאַפט אין די פאַבריקען.

אַזוי אַרום איז העכסט־וואַרשיינליך, אַז קיין שום בעשלוסען וועלען פאַר דער דאָזיגער פערזאַמלונג נישט אָנגענומען ווערן און דאָס אַרבייטען אין די פאַבריקען קען געמאָלט זיין ערשט נאָך ניי־יאָהר.

„דזשענטעלמען" זיך אָפּגעשטעלט

די פאַבריק זאָל, אַ סברא, נישט אַרבייטען 4—5 וואָכען

(2) נעכטען איז פערענדיגט געוואָרען די אַרבייט אין דער פאַבריק פון גומי־אויסאַרבייטונגען „דזשענטעלמען" (לימאַנאָווסקיעגאָ 156).

פון מאָרגען, דעם 5 ד.ח. ווערט די פאַבריק אינגאַנצען אָפּגעשטעלט.

די סיבה איז — מאַנגעל אין בעשטעלונגען. דער איבערלאָדונג פון די מאַגאַזינען, און מאַנגעל אין אומזאַץ צוליב דער דויערנדער וואַרימקייט.

לויט ווי עס אינפאָרמירט דער קרייז־אַרבייטס־אינספּעקטאָר, אינזש. וואָיטקעוויטש, איז אַ סברא, אַז די פאַבריק פון „דזשענטעלמען" וועט געלאָזט ווערען אין גאַנג נישט פריהער, ווי אין 4-5 וואָכען אַרום, ד. ה. ערשט נאָך ניי־יאָהר.

פערמשפט דריי אַרבייטער,

וואס זענען בעשולדיגט געוואָרען אין די שטרייק־געשעענישען ביי שייבלערען

(2) אין שייכות מיט די שטרייק־געשעהענישען דעם 1 סעפּטעמבער, ה. י. אין שייבלערס פאַבריק, בעת וועלכע עס זענען צוזאַמענגעפּאַלען געוואָרען עטליכע פּאָליציאַנטען און אַרבייטער — זענען נעכטען געשטאַנען פאַר׳ן געריכט די 3 אַרבייטער: באָלעסלאַוו גזשעגאָרטשיק, אַנדזשעי גזשעגאָרטשיק און קאַזשימיעזש פּיערקאַ.

דער ערשטער האָט בעקומען אַ פסק פון — 8 חדשים טורמע, דער צווייטער 6 חדשים (מחמת זקנה און ביז־איצטיגער אומשטראָפבאַרקייט ווערט איהם דאָס אויספיהרען די שטראָף אָפּגעלייגט אויף 3 יאָהר) און דער דריטער, פּערקאַ — אויף 6 חדשים טורמע.

די אַמנעסטיע איז אויף די פערמשפטע נישט חל, ווייל זי גילט אויף די פערברעכענס ביז׳ן 31 אווגוסט, און די געשעהענישען זענען פאָרגעקומען דעם 1 סעפּטעמבער.

Dr. med. **H. LUBICZ**

ספּעצ. פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס־קראַנקה

צעגעלניאַנאַ 7, טעל. 141-32

נעמט אָן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאָכמ. און פון 5—8 אָוועד. זונטאָג פון 9—11 בייטאָג.

דעצעמבער

זון־אויפגאַנג 7.24

זון־אונטערגאַנג 3.27

זונטאַג

ה

4

כסלו תרצ"ג

רעגיסטראַציע פון אַרבייטסלאָזע

אויף צו בעקומען אונטערשטיצונגען פאַר׳ן חודש דעצעמבער

קומט פאַר:

מאָנטאָג, ד. 5. דעצעמבער — די אותיות

A B C D E F G H I J

דינסטאָג, ד. 6. דעצעמבער — די אותיות:

K L Ł M N O P R

מיטוואָך, ד. 7. דעצעמבער — די אותיות:

S T U W Z Ź

געפעלשטע שפּייז-אַרטיקלען

(2) אין משך פון פאָריגען חודש האָט די פּאָליציי אויפגעדעקט נישט ווייניג פּוילישע געפעלשטע שפּייז־אַרטיקלען, אין אַ רייה פאַלען אַזעלכע אַרטיקלען אַלס דירעקט שעדליכע און געפעהרליכע פאַרן מענש־ליכען אָרגאַניזם.

צ. אַ. זענען פּראָטאָקאָלירט געוואָרען עטליכע פאַלען פון פעלשען מילך דורך צוגיסען וואַסער, סאָדע און קאַרטאָפעל־מעהל, געפעלשטען האָניג, פערלעגענע וואורשטען און קיעלבאַסעס, קאַליע־געוואָרענעם קעז, געפעלשטע פעטס׳ן א. א. וו.

ראַטעוועט די אָרימע שול-קינדער!

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַנאָווסקיעגאָ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעטריקאָווער 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאָמאָרסקאַ 91).

דעמאַנסטראַטיווער שטרייק פון פלייש-העקערס

(2) שוין צוויי טעג שטרייקען די פליישהעקערס אין די יאַטקעס, און די קצבים באַלעבאַטים אַרבייטען אליין, אַזוי אַז קיין מאַנגעל אין פלייש פיהלט זיך נישט אין שטאָט.

אין עטליכע פאַלען זענען פאָרגעקומען קליינע קאָנפליקטען, מחמת די שטרייקענדע זענען געוואָרן פערטראַסען דורך שטרייק־ברעכער.

די שטעלונג פון די באַלעבאַטים איז אַ פער׳עקשנטע, און זיי זענען נישט געניגט נאָכצוגעבען די פאָדערונגען פון די העקער.

אַ שרפה

(2) נעכטען איז, מחמת אַ דעפעקט אין קוימען אויסגעבראָכען אַ שרפה אין די צוויי שכנות׳דיגע קוכען פון שייע און מרדכי גאָלדשטיין פּאָלודניאָוואַ 22).

עס איז פערברענט געוואָרען אַ ביסעל קוך־מעבעל.

פייערלעשער האָבען נאָך אַ שעה אַרבייט די שרפה איינגעלאָשען.

יודיש טעאַטער

סקאַלאַ

שרודמיעסקאַ 15, טעל. 232-33

די בעליבטע סובּרעט׳ן

רעגינאַ צוקער

דער בעריהמטער אַרטיסט

הערמאַן פעניגשטיין

צוזאַמען מיט׳ן גאַנצען אויסגעצייכענטען אַנסאַמבל.

היינט, זונטאַג, 9 אָוועַנד

צום 3־טען מאָל די העכסט קאָמישע אָפּערעטע אין 3 אַקטען

די רביצין פון בראָדווייַ

מיט רעגינאַ צוקער און הערמאַן פעניגשטיין אין די הויפּט־ראָלען.

— הערליכע אויסשטאַטונג !! —

25 נומערן געזאַנג און טענץ !!

מאָרגן, מאָנטאָג, ד. 5 דעצ. 9 אָוו

1-טע פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

פרייזען פון 60 גר. ביז 2 זל.

די הערליכע מוזיקאַלישע קאָמעדיע אין 3 אַקטען

— דער —

געקויפטער חתן

מיט רעגינאַ צוקער און הערמאַן פעניגשטיין אין דער הויפּט־ראָלע.

בילעטען אין קאַסע פון סקאַלאַ־טעאַטער

1-טער קלאַנג-קינאָ-טעאַטער

Splendid

נאַרוטאָוויטשאַ 20

היינט און פאלג. טעג! דאס אונפער־גלייכליכע פּאָרל: דער וועלט־באַרימטער

CHARLES FARRELL

די זיסע און בע׳חנ׳טע

JANET GAYNOR

אין סופּערפילם פון פּראָדוקציע FOX 1933

בלויע ראַפּסאָדיע

אָנהייב 12 אַ זייגער בייטאָג. פון 12—4 נאָכמ. זענען די פרייזען פערקלענערט.

אַפּאַראַטור Western Electric

פּאַספּאַרטוס און פרייקאַרטען אונגילטיג

לאדז בעקומט אנ'אינטערנאט פאר בלינדע קינדער

(א געשפרעך מיט'ן איניציאטאר רעד. פיאטראווסקי)

דייט אפריל ה. י. ווערט געפיהרט אין לאדז אנ'אקציע וואס האט ש'ין ביז איצט געגעבע' אויס־סערגעוועהנליכע רעזולטאטן, ס'האלט דערביי או אין גיכן וועט אונזער שטאט צוקומען א זעהר וויכטיגע וואוילטעטיגקייטס־אינסטיטוציע, דאס יועט זיין אנ־אינטערנאט פאר ארימע בלינדע קינדער, וואו עס וועלען אנגענומען ווערען אלע קינדער אהן שום אונטערשיד פון רעליגיע און אפשטאמונג.

די געשיכטע פון צושטאנדקומען פון דאזיגען אינטערנאט איז באמת זעהר אינטערעסאנט און נאך מעהר אריגינעל. כדי אונזערע לעזער גע'וי צו אינ־פארמירען וועגען דער ענטשטעהונג, ציל'ע און אויפגאבען פונ'ם דאזיגען אינסטיטוט האבען מיר זיך געווענדעט נאך אנפארמאציעס צום גרינדער און שעפער פון דער דאזיגער אינסטיטוציע, רעדאקטאר ה' פיאטראווסקי.

— ווי בעקאנט האב איך דאס גרויסע פערגע געניגען און כבוד אנצופיהרען מיטן לאדזער „ראדיא־קעסטעל" ד.ה. אז יעדע וואך פיהר איך דורך ראדיא־געשפרעכען און ענטפער אויף די פראגען וואס די לאדזער ראדיא־הערער שיקען צו מיר. בעת דער גרויסער פערפליצונג אין ווילנע האב איך אפעלירט צו מיינע ראדיא־הערער זיי זאלען אויך העלפען די קרבנות פון דער פערפליצונג. מיין אפעל האט געהאט זעהר א שטא־קע ווירקונג, ווייל פון לאדז האבען זיך אנגעהויבען שיטען פיל נדבות פאר דעם צוועק. אט דאס דאזיגע גרויסע רחמנות־געפיהל פון דער לאדזער בעפעלקערונג האט מיר געגעבען די אנרעגונג פון שאפען עפעס דויערנ־דעס, וואס זאל שוין בלייבען אויף שטענדיג פאר־בינדען מיט מיין שטאט לאדז. איך האב געוואר־פען דורכ'ן מיקראפאן א געדאנק צי עס וואלט נישט גוט געווען, דאס לאדז זאל זיך פערא־נטווא־טסירען מיט'ן גורל פון איהרע 200 עלענדע בלינדע קינ־דער, מיט וועלכע קיינער בעשעפטיגט זיך נישט און וועלכע וואקסען אויס מעהרסטענטייל פראפעסיא־נעלע שנארערס און בעטלערס.

צו מיין איבעראשונג האט דער אפעל וועלכען איך האב געווארפען אויף די ראדיא־כוואליעס גע־האט אנ'אויסערגעוועהנליכע ווירקונג, עס זענען גע ווען וואכען יוען אויף דעם צוועק איז איינגעפלאכטע' העכער 1500 זל. א וואך. גלייכצייטיג בין איך גע ווארען געווארען אז א גרופע פון לאדזע' באהן־

בעאמטע האט אפילו געגרינדעט א לעגאליזירטע געזעלשאפט א.נ. „לאדזער ראדיא־משפחה", און אזוי ארום אנגעהויבען צו פיהרען א נארמאלע אקציע אויף צו פער־שפרייטען און צו פאפולאריזירען דעם דאזיגען געדאנק.

פערשטעהט זיך, אז צו דער דאזיגער „לאדזער ראדיא־משפחה" זע'ען באלד צוגעטרעטען אויך פארשטעהער פון דער יודישער און דייטשער בע־פעלקערונג, וועלכע זענען אלע אר־ויס פון גאנץ ריכ־טיגען שטאנדפונקט, אז די נויט איז איינע און ווייסט נישט פון קיין שום ראסען אדער נאציאנאליטעט. מיט בעדויערען מוז איך אבער פעסטשטעלען אז די יודישע געזעלשאפט האט זיך ביז איצט נישט פיל אינטערעסירט מיט'ן דאזיגען ענין. דער דאזיגער אומשטאנד איז פאר מיר פולשטענדיג אונפער־שטענדליך, וויסענדיג דאס גרויסע איינגעפלאנצטע רחמנות־געפיהל אין די נשמות פון יודישען פאלק, וואס קיין שום אנדער פאלק קאן זיך נישט בעריה מען מיט די אומצעהליגע וואוילטעטיגקייטס־אינסטי־טוציעס, ווי עס האבען די יודען. וואס שייך מיין פערזאן שטרייך איך אונטער גאנץ קאטעגאריש, אז איך וואלט מיך קיינמאל נישט געקאנט בעשעפ־טיגען מיט אזוי פיל מיה און אריינלייגען אזוי פיל הארץ און אויפריכטיגקייט אין א וואוילטעטיגקייטס־אקציע וואס זאל האבען בדעה איינצופיהרען ביי זיך א „נומערוס קלאוזוס" פאר אומגליקליכע.

איך בין איך הערפאר זעהר דאנקבאר, ה' רעדאקטאר, וואס איהר גיט מיר די מעגליכקייט אויף די שפאלטען פון אייער חשובער צייטונג צו אפעלירען צו דער יודישער עפענטליכקייט זי זאל ווי וויט מעגליך אונטערשטיצען די דאזיגע ריין־מענשליכע און גוט־הארציגע איניציאטיוו.

כדי די אקציע זאל וואס מעהר פאפולאריזירט ווערען, מאכט די ראדיא־משפחה היינט זונטאג א קאנצערט מיט'ן אנטייל פון די פאפולערסטע ראדיא־ארטיסטען. דער קאנצערט קומט פאר אין סקאלא־טעאטער. עס וועט נאך פארקומען אנ'אויסשטעלונג פון דער ארבייט פון די שילער פון ווארשאווער איב־סטיטוט פאר בלינדע, וואו יעדער וועט זיך קאנען איבערצייגען וואס פאר א נוצליכען עלעמענט מען קאן מאכען פון די בלינדע קינדער. עס וועט אויך פארקומען א קאנצערט, וועלכער וועט אינגאנצען אויסגעפיהרט ווער'ען דורך די בלינדע ארטיסטען.

10 טויזענד ארימע קינדער הונגערען

די דערנעהרונגס-אקציע פאר די ארימע קינדער פון די פאלקס־שולען מוז אונטערשטיצט ווערען!

פון 28-טען נאוועמבער אן, האט זיך אין 18 פאלקס-שולען אנגעהויבען די דערנעהרונג פון די ארימע קינדער.

נאכטוענדיג דעם ביישפיל פון די בעאמטע פון דער „באנק פאלסקי", וועלכע האבען איבער־גענומען די אויפזיכט איבער דער שולע נומ. 30 אין באלוט, האט איצט דער פערבאנד פון די שטאטישע ארבייטער אונטערגענומען א דערנעה־רונגס-אקציע פאר די קינדער פון דער שולע אויף ניי מארשיגער גאס. אזוי אז פון דעצעמבער אן, גענ'ס פון דער אקציע 19 שולען מיט 1200 קינדער.

אויף דער הילף ווארטען נאך 110 שולען און העכער 10 טויזענד קינדער.

דער קאמיטעט ווענדעט זיך דערום צו דער גאנצער בעפעלקערונג אהן אונטערשיד פון גלויבען די פרעסע און ראדיא בייהילפיג צו זיין אין דער ארבייט.

קומענדיגען דאנערשטאג, ד. 8-טען ד. ח. וועט אויף די לאדזער גאסען פערקויפט ווערען „אנ'אפצייכען לטובת דעם צוועק. די בעפעלקערונג וועט זיכער אונטערשטיצען די וויכטיגע אקציע.

ערב א שטרייק איז דער פאבריק פון „יעקב קעסטענבערג"

(2) אין דער פאבריק פון „יעקב קעסטענ־בערג" (ניי-טארגאווע 26), וואו עס ארבייטען אנ־ערך 500 ארבייטער, האלט עס איצט ערב א שטרייק, ווייל די פירמע צאהלט אויס א העלפט פון דעם לוין אין שוה-כסף, ד.ה. אין זוטערדיגע בוימוואל־סחורות, וואס ווערט אויסגעארבייט אין דער זעל־בער פאבריק.

וועגען דעם ענין ווערט איצט אינטערוועניערט.

איינגעטיילט „זיץ־כיבודים"

פאר דער גנבים-באנדע, וואס האט בעגנב'עט הערמאן פויסט'ן איז פאביאניץ

(2) בשעתו האבען מיר געשריבען וועגען דער גרויסער גנבה ביי הערמאן פאוסט אין פאביאניץ אין סעפטעמבער ה. י.

דער היזק האט בעטראפען אנ'ערך צוואנציג טויזענד זלאטעס.

לסוף האט מען א טייל פונ'ם געגנבעטען אפ־געזוכט ביי פערשידענע פאסערס אויף דער נאך־הענטער פראווינץ, און מ'איז אויך צוגעקומען צו די גנבים.

דער עפילאג פון דער גנבה האט זיך נעכטען אפגעשפילט אין געריכט, וואס האט פערמשפט פון דער באנדע גנבים און פאסערס: (11 פערזאן זענען געזעסען אויף דער בעשולדיגונגס־באנק) שלמה שטיינהארן — אויף א יאהר טורמע, ליפמאן קורעק — אויף 9 חדשים, פיוועל זיינגאט — א יאהר; העניע גאווראנסקא — 3 חדשים. ד"ר זוי־גער — 8 חדשים, מרדכי לעווקאוויטש — 8 חדשים הענדעל ליפשיץ — 3 חדשים, און הערש אייזע־באך — אויף 6 חדשים.

איז לא פידלתי...

ארעסטירט צוויי בעקאנטע גנבים-איינברעכער

(2) ערשט גאר נישט לאנג צוריק זענען זיי ארויסגעלאזט געווארען אויף דער פריי די צוויי גנבים־איינברעכער: חיים קאלושינער און אייזיק מעלבארד און אט האט מען זיי ווידער עהרענעכטן געפאקט ביי דער האנד די פאליציי, און זיי זענען „געגאנגען פערדיס"...

פאליציי האט זיי די גאנצע צייט נאכ'ן בע־פרייען געהאט אויפ'ן אויג, און אט האבען זיי, ווי געזאגט, עהרנעכטען אנגעהויבען אויסצוהאקען א דורכגאנג פון א קעלער אויף זשעלאזנא 1, כדי שפע־טער אריינצוקריגען זיך אין דעם יובילער־געשעפט פון ש. ערליך, (זשעלאזנא 1).

עס שטייט דאך אבער „כל התחלות קשות", און אז שטייט — גייט נישט...

טעאטער „סקאלא"
שרודמייצקא 15, טעל. 232-33

מיטוואך, דעם 7-טן דעצעמבער
פינקטליך 9 אווענט

נאר איינאיינציגער
גאסטשפיל

פון די בעקאנטע ארטיסטען

1) דריי מתנות — דראמאטיזירטע פאלקס-לעגענדע פון י. ל. פרץ
2) דער משוגענער בטלן — לויט י. ל. פרץ
3) גרינע פעלדער — קאמעדיע פון פרץ הירשביין

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „סקאלא"

סאביא
עלמית
אלעקסאנדער
אזרא
גרינדער און הויפט-שוישפילער
פון דער אריגינעלער
„ווילנער טרופע"

היינט קומט דער לובלינער רב קיין לאדז

היינט, זונטאג 12.45 מיט'ן פאבריקס-וואקזאל קומט קיין לאדז דער לובלינער רב הרה"ג מאיר שפירא.

„המלצות" אויף סערטיפיקאטען קיין ארץ-ישראל

עס זענען ערהאלטען געווארען „המלצות" אויף סערטיפיקאטען פאר פאלגענדע פערזאנען פון זייערע קרובים אין ארץ-ישראל:

קאראש רחל, נויבערגער העלענא, ראזענבערג מאשא פרידה, גאלדנער איטא, הארנאם נחמה. קענדעל קופל, גערצינאוו הינדה, גראנוקא אסתר, בירענצווייג פייגה, ראזענבלאט שרה, פאנסקא גימל, פאלאטיצקא רבקה.

די דערמאנטע דארפען זיך באלד ווענדען אין ארץ-ישראל-אמט (שרודמייסקע 29) פון 10 ביז 1 פארמיטאג, כדי צו ערלעדיגען די נויטיגע פארמאליטעטען.

די ארימע שול-קינדער ווארטען אויף אייער אונטערשטיצונג!

דער שטרייק ביי די „ברידער זיידענוואורם" ערב ליקווידאציע

(2) דער סכסוך אין דער זאקען-פאבריק פון דער פירמע „ברידער זיידענוואורם" (פאמארסקא 163), וועט וואהרשיינליך בקרוב ליקווידירט ווע־רען.

מאנטאג און נעכטען, שבת, זענען שוין אויסגעצאהלט געווארען 2 ראטעס פון די פערלע־גענע לוינען. נישט אכטענדיג אבער דערויף, וואס די „אקופאציע" פון דער פאבריק דורך די ארביי־טער דויערט נאך אלץ, רעכענט מען, אז אין די נאהענטסטע טעג וועט דער שטרייק ליקווידירט ווערען.

נישט קאנטראלירטע קלאנגען

אין צוזאמענהאנג מיט אונזער ידיעה וועגען דעם זעלבסטמארד פון חיים בוסקאווארא, וועגען וואס מיר האבען פרייטאג באריכת געשריבען — האבען זיך נעכטען אין שטאט פערשפרייט עקשנות'־דיגע קלאנגען, אז אין דאנציג האט זיך געזאלט דערשיסען איינער פון די באנקראטירטע בוסקא־ווארא'ס. די ידיעה האט זיך נישט אייגגעגעבען צו קאנטראלירען און צו בעשטעטיגען.

א פארלעזונג

היינט, זונטאג, דעם 4. דעצעמבער, 8.30 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון דער ציוניסטי־שער ארגאניזאציע (שרודמייסקע 29) א פארלעזונג פון ד"ר ל. זילבערשטראם א. ד. ט.: „אונזערע שכנים אין ארץ-ישראל".

Już ukazała się w druku

„Księgowość Uproszczona"

Poradnik niezbędny!

Kupcy II, III i IV kategoryj

Przemysłowcy V, VI, VII i VIII kategoryj

Wysokość podatku od obrotu zmniejszona od dnia 1 stycznia 1933 r.

Wydawnictwo Księgarni Łódzkiej „CZYTAJ", Prez. Narutowicza 2.

Cena zł. 1.— 1955

ביי אפעטיטלאזיגקייט

וויערען אויפשטויסען, שלעכטען מאגען, שלעכט פערדייאונג, דארם-פערשטאפונג, שטאף-ווקסעל - שטערונגען, בעקריים דאס נאטירליכע ביטערוואסער

Franciszka Józefa

דעם קערפער פון די אנגעזאמעלטע פוילנים-גיפטען. צו בעקומען אין אלע אפטייקען און סקלאד אפטעקשנעס.

פארלעזונג פון בעריהמטען יוד. פסיכאלאג פראפ. ד"ר פישל שניאורסאן

א גרויס פעראינטערעסירונג האט ארויסגע־רופען די פארלעזונג פון בעריהמטען יודישען גע־לערנטען און פסיכאלאג פראפ. ד"ר פישל שניאורסאן א. נ. „די בעדייטונג פון נאכט-חלומות און זייער ווירקונג אין אונזער לעבען" דינסטאג, דעם 6-טען דעצעמבער, 9 אווענד אין זאל פון „פילהארמאניע".

אין ווארשא זענען די פארלעזונגען פון פראפ. שניאורסאן אדורך מיט א קאלאסאלען ערפאלג. אויך אין ווארשאווער אוניווערזיטעט האט פראפ. שניאורסאן אויף דער איינלאדונג פון דער „פילא־זאפישער געזעלשאפט" ביים אוניווערסיטעט, געהאט א פארלעזונג ספעציעל פאר געלעהרטע א. ד. ט. „די פסיכאלאגיע פון אינטימען לעבען". אין דער דינסטאג'דיגער פארלעזונג א. ד. ט. „די בעדייטונג פון חלומות און זייער ווירקונג אין לעבען" וועט דער בעריהמטער פסיכאלאג און מייסטער-רעדנער בעהאנדלען דאס אינטערעסאנטע פראבלעם פון אינ־טימער, אינדיווידועלער מענשליכע' פסיכאלאגיע, ער וועט אנאליזירען די טיפסטע פערבארגענסטע ווינקעלעך פון דער מענשליכער נשמה און אויפ־קלערען זייער בעדייטונג און ווירקונג אין אונזער לעבען.

17-יאהריגע מוטער דערשטיקט איהר ניי-געבוירען קינד

(2) אין דארף שיעדלוכני, קאלישער קרייז האט די 17-יעהריגע עלזע ווינגערט דערשטיקט אויף טויט איהר ניי-געבוירען קינד.

פאליציי האט פערהאלטען די מינדעריעה־ריגע מוטער.

ווארפט ארויס אייערע שפענדען אין די זאמעל-פושקעס דעם 8-טען דעצעמבער ד. י.

העברעאישער קלאנג-פילם אין לאדז

אין די נאהענטסטע טעג וועט אין אונזער שטאט דעמאנסטרירט ווערען א נייער העברעאי־שער קלאנג-פילם פון יודישען לעבען אין ארץ־ישראל.

DR. MED. J. LUBICZ

כירורג-ארטאפעד

פאלודניאווא 9, טעל. 17-183

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער

איינענע פראצאווניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען ווי: וואקלאדעם אויף פלאטפוסען. קינסטלכע הענד און פיס, גארסעטען א. או ו.

נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאכמיטאג

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאר 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 81-127

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2 אין כעלמי פון 8—9 פריה.

אזרא און עלמית מיטוואך אין „סקאלא"

צווײ גרויסע געסט אין לאדז — די גרינדער און הויפּט-שוישפּילער פון דער „ווילנער טרופּע"!

אזרא און עלמית זײַנען עס די, וועלכע האָבען דורך דער שאַפונג פון דער „ווילנער טרופּע" געשאַפען אַ סענסטער פאַר'ן יודישען טעאַטער צו דער גרויסער קולטור-וועלט.

געטרײַ די בעסטע טראַדיציעס פון דער „ווילנער טרופּע" אין איהר גלאַנץ-פּעריאָד, האָבען אזרא און עלמית אויף זייער וואַנדער-וועג איבער די גרויסע אייראָפּעאישע צענטערס ביז אויף יענער זייט ים אין אמעריקע, אומעטום געטראָגען די פאָן פון יודישער קונסט און בערימהמט געמאַכט דעם נאָמען פון יודישען טעאַטער אויף די גרעסטע וועלט בינעס.

עס ליגען פאַר אונז צייטונגס-אויסשניטען פון די גרעסטע דייטשע, ענגלישע, פראַנצויזישע, בעלגישע און האָלענדישע טעאַטער-קריטיקער, וועלכע שטעלען אזרא און עלמית אין דער ערשטער רייהע פון די וועלט-שוישפּילער.

אין פערזאָן פון אזרא און עלמית וועט דער לאָדזער עולם נישט נאָר בעגריסען גרויסע יודישע קינסטלער, נאָר אויך אויסדריקען זיי די כשר-פּערדינטע אָנערקענונג פאַר די דערגרייכונגען פון יודישען טעאַטער, צו וועלכע זיי האָבען מיטגעווירקט אין דער גרעסטער מאָס.

דער איינציגער אויפטריט פון באַרימטע עלמית און אַלעקסאַנדער אזרא קומט פאַר דעם היינטיגען מיטוואָך אין סקאַלאַ-ביוראָ.

קאנצערט פון „שיר"-כאר

דאָנערשטאַג, דעם 8 דעצעמבער אין אָוועגד טרעט אויף דער אויסגעצייכנעטער „שיר" כאָר אין פילהאַרמאָניע מיט אַ קאָנצערט אונטער דער לייטונג פון פּראָפ. י. פייוישיס מיט דער בעטייליגונג פון דער סאָליסטין פרל. ס. קראַפּיווניק (סאָפּראַן).

אַקאָמפּאַנירען וועט פרל. ל. לאַקס.

דאָס פּראָגראַם זעהט פאָר 2 פראַגמענטען פון הענדעל'ס אָראַטאָריום „יהודה המכבי", מענדעלסאָנ'ס „שדים-טאַנץ" פון וואַלפּורגיס-נאַכט און תהילים נומער 42 פון מענדעלסאָן.

Na wyprzedaży w firmie ang. wełny na suknie i płaszcze zł. 8.— i zł. 12.— A.G.B.

אין די פּוילישע טעאַטערס

שטאָטיש-טעאַטער: היינט, זונטאָג, 4 נאָכמ. פון 8.30 אָוועגד „דזשים און דזשיל".

קאַמעראַל-טעאַטער: 3 אַ זייגער נאָכמ. „רעמבראַנדט צו פערקויפען", אין אָוועגד „האו-האו".

פּאָפּולאַרני-טעאַטער: היינט, זונטאָג, 12 מיטאָג אַ קינדער-פאָרשטעלונג „די שניי-קעניגין און 7 קאַרליקעס", אין אָוועגד 8 30 „לעדי שיק".

A. G. B. Piotrkowska 30 WYPRZEDAŻ TRWA.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

זונטאָג, ד. 4-טען דעצעמבער 1932

10 גאָטעסדינסט. 11,58 צייט-סיגנאַל, 12,10 מעטעאָראָלאָגישער קאָמוניקאַט. 12,15 סימפאָנישער פריהמאָרגען. 3 קאָנצערט. 4 פּראָגראַם פאַר יוגענד פעליעטאָן. 4,25 גראַמאָפאָן-פּליטען. 4,45 שפּראַכען-ווינקעל. 5 קאָנצערט. 6 לייכטע מוזיק. 7 פערשידענעס. 7,20 ספּאָרט-ידיעות פון לאָדז. 7,25 אוידיציע. 8 פּאָפּולערער קאָנצערט, ספּאָרט-ידיעות. 9.05 קאַמעראַל-קאָנצערט. 10 קאָנצערט. 11 מעטעאָראָלאָגישע און פּאָליציי - קאָמוניקאַטען. 11,05 טאַנץ-מוזיק.

• • •

אויסלאַנד

12,05 — וויען-טר. פון מוזיק-זאַל. 2,30 — פּראַג-אָפּערע „קארמען". 6,35 — לייפּציג-אָפּערע. 7,35 — בודאַפּעשט-אָפּערעטקע „געישא". 8 — אָסלאָ-קאָנצערט. 8,15 — לאַנגענבערג-אָפּערעטקע. 8.15 — מינכען—„יהודה המכבי". אָראַטאָריום פון הענדעל. 8,30 — מיילאַנד — קאָמפּאָזיטאָרען-קאָנצערט. 855 — הילווערסום-אָפּערע. 10,05 — לאָנדאָן—סימפאָנישער קאָנצערט.

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 90-216
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און ווענערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע ארט אַנאַליזען, עלעקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8—2 און פון 5—9 אָוועגד.
בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען.

מעלדונגען

פאָלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין לאָדז.

היינט זונטאָג, דעם 4 דעצעמבער, 8.30 אָוועגד, אין לאָקאַל פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע (שרודמיעסקאַ 29), פאָרלעזונג אויף דער טעמע: „אונזערע שכנים אין ארץ-ישראל". רעפערענט: ד"ר ל. זילבערשטראָם. 5909

„הזמיר", אַל. קאָשטשושקי 21 אָרדענט איין אַ ציקל רעפעראַטען א. ד. ט. „די געשיכטע פון דער מוזיק". דער ערשטער רעפעראַט קומט פאָר היינט זונטאָג, דעם 4 דעצעמבער, 8.30 אָוועגד. עס רעפערירט ח' י. חלודניעוויטש. איינגאַנג פריי! 1909

firma
OJZER MILGROM
CEGIELNIANA 7. ! קומט און איבערצייגט אייך!
עמפּפעהלט אויסערגעוועהנליכע געלעגענהייט! ביליגער פון קאָסטענפרייז
ליקווידאַציאָנס=אויספערקויף! די בעסטע טוך= און קאַרט=שטאָפען פאַר דאַמען און הערען מיט 50—75%

יעדער איינציגער האָט זיך איבערצייגט, אַז פאַר מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, נייה-מאַשינען, גאַרדעראָבען אז"וו צאָהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאַן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 00=191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

פראָנט-געוועלב מיט 2 שויפענסטער
אַ פראָנט-געוועלב מיט 2 שויפענסטער אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס, געאייגנעט אויף אַ קאָנפעקציע-געשעפט (מיט איינריכטונג), אויך פאַר אנדערע ארטיקלען פון זאָפאָרט איבערצוגעבען.
אָפערטען אונטער „זאָפאָרט" אָפּצוגעבען אין דער אדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאט". 4956

„SANATO"
כירורגיש=וועכנעריז-אנשטאַלט
אגראַראַווא 10, טעל. 57=213
1-טע און 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אָבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער=סוריאַנסקאַ ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פּאַלאַסאַוו
כירורגישע אָפּטיילונג ד"ר מעד. מ. קאַנטאָר.

Dr. med. H. SZUMACHER
הויט און ווענערישע קראַנקהייטען
פּיעטרקאָווער 56, טעל. 62-148
נעהמט אָן טעגליך פון $1^1/_2$ ביז $5^1/_2$ נאָכמיטאָג;
זונטאָג און אנדערע חגאות פון 3 ביז 5 נאָכמיטאָג;

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר. ווענערישע הויט-קראַנקה.
און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער.
קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראַנקהייטען.
קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט ראַסמעטיק.
— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוועגד. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר גינ. קינדער און פרויען.
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— בעזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען
וויזיט 3 זל.

בוכהאַנדלונג נ. בערלינסקי
לאָדז, אַלט-שטאַט 12.
חודש פונם יודישען בוך, אָרגאַניזירט לויט דער איניציאַטיוו פון יודישען פען-קלוב אין פוילען
אין דער ביליגער רשימה געהען אריין העכער 1000 פון די בעסטע ביכער, די וויכטיגסטע ווערק פון דער יודישער און וועלט-ליטעראַטור פון די בעדייטענדיגסטע פערלאַגען. הנחה ביז 90 פּראָצ.
קומט און זעהט אדורך די רשימה פונ'ם ביליגען ביכער-פערקויף און איהר וועט זיכער עפּעס קויפען.
אַלע ביכער זענען צו בעקומען אויך אין פּראַכט-באַנד צום פּרייז פון 1.50 גילדן.

Lekarz-Dentysta
M. Kaniewska
Zawadzka 6.
נעהמט אָן פון 10—1 מיטאָג און פון 3—7 אָוועגד.

אַלע דאַרפען וויסען
אַז די פירמע
פערדער זגערזשער 7
לוטאָמיערסקאַ 2 און זגערזשער 20
איז די איינציגע קוועלע, וואו מען קריגט אַמביליגסטען צו קויפען
דאַמען= און מענער=היטען
פון די נייעסטע פאַסאָנען און מאָדערנסטע קאָלירען, און גלייכצייטיג ווערט אָנגענומען צו איבערפאַסאָנירען מענער- און דאַמען-היטען פון גאָר אַלט אויף בענצליך ניי און אַלעס צו ביליגע פרייזען און רעעלע בעהאַנדלונג.
געדענקט די אַדרעסע!

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 40=159
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאָרמ.
בעזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

Dr. med. Hajtrecht
ספּעציאַל=אַרצט פאַר הויט= און געשלעכטס=קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 21=245
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג און פון 5—9 אָוועגד. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.

Dr. med REICHER
פּאַלודניאָווא 28, טעל. 20193
ספּעציאַל-אַרצט פאַר מענער-שוועכע=בעהאַנדלונג
קינדערלאָזיגקייט און סעקסועלע בעראַטונגען
נעהמט אָן פון 5 — 8 אָוועגד.
זונטאָג און יום-טובים פון 9 — 1 בייטאָג.

ווערקשטעל פון שירמס און שפּאַציר-שטעקענס

ס. פייגענבוים,
לאָדז, באַרוטאָוויטשאַ 19
עמפּפעהלט אין אַ רייכען אויסוואַהל פון קאָלירטע דאַמען- און מענער=שירמס און שטעקנס צו האַסורענט=פרייזען.
נעמט אָן אַלערליי רעפּעראַטורען פון שירמס און שטעקנס

Dr. med. Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָז און אורין-קראַנקה.
וואוינט יעצט
ZACHODNIA 59 a, tel. 148-95.
נעהמט אָן פון 8—9 פריה און פון 6—8 אָוועגד

Dr. med. JÓZEF SZEPS
אינערליכע קראַנקהייטען
ספּעציאַל-אַרצט פאַר לעבער, דאַרם און שטאָף-וועקסעל-קראַנקהייטען
Piłsudskiego 38 (וואָכאָדניאַ) טעל. 13-224
נעהמט אָן פון 6 ביז 8 אָוועגר.

Dr. Med.
JÓZEF IZYKSON
Południowa 9 — Telefon 210-75
ספּעציאַליסט פאַר אויערען, נאָז און האַלז-קראַנקה.
שפּראַך- און שטים-שטערונגען.
נעהמט אָן פון 5 ביז 7 אָוועגד.

אקושערקע ש. ניעמאַ
מלינאַרסקאַ 2
נעהמט אָן געבורטען פון דער קראַנקען-קאַסע אין 3-טען און 4-טען פונקט. די פריהערדיגע ראַיאָנאָווע אַקושערקעס זענען מעהר נישט גילטיג. 5047

אקושערקע שאַטאַן
אַלטע שטאַט 5
נעהמט אָן געבורטען פון דער קראַנקען-קאַסע אין 11-טען פונקט. די ראַיאָן אַקושערקעס זענען מעהר נישט גילטיג. 5048

אקושערקע לעוו
וואוינט זגערזשער 9
נעהמט אָן געבורטען פון דער קראַנקען-קאַסע אין 1-טען און 2-טען פונקט. די ראַיאָן-אַקושערקעס זענען מעהר נישט גילטיג. 5049

אַקושערקע שרה לעווקאָוויטש
8 אגראַראַווא 8
נעהמט אָן געבורטען פון קראַנקען-קאַסע פונקט 6. די ראַיאָנאָווע אַקושערקעס זענען מעהר נישט גילטיג. 5057

קליינע אנאָנסען
1 זלאָטי
אנאָנס ביז 15 ווערטער
לאָקאַלען

אַכטונג, פאַבריקאַנטען און סקלאַדניקעס!!! אַ פאַבריקאַנט אָדער סקלאַדניק וועל איך אויפנעהמען אַלס סובלאָקאַטאָר אין מיין געשעפטס-לאָקאַל אין בעסטען האַנדעלס-צענטרום. ערפאַהרען מאָנטאָג טעלעפאָן 185-71. 5058

אַ צימער מיט אַ בעזונדערן איינגאַנג, פּאַרטער, אין דער געגענד נאָוואָמיעסקאַ גאַס, אַהן אָפּטרעט-געלד פון זאָפאָרט איבערצוגעבען, געאייגנעט פאַר אַ געשעפט. צו ערפאַהרען אין אַדמ.

דער שענער לאָקאַל פון דער שולע המתנך זשעראָמסקיעגאָ 37 איז צו פערדינגען פאַר אַ פעראיין און אויך פאַר אַ חברה צום דאַווענען. צו ערפאַהרען טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד אין דער שולע.

אַ האַלב געוועלב פאַר'ן בלויזען דירה-געלד אָוועקצוגעבען פּלאַץ וואָלנאָשצי רוג נאָוואָמיעסקאַ, אין היטען-געשעפט.

געלעגענהייטליך איבערצוגעבען פון זאָפאָרט אַ קאָנצעסיאָנירט ארבייטס-לאָקאַל 5 x 5 קוואַדראַט. פּאַרטער-געוועלב אין בעסטען צענטרום שטאָט, פּאַסיג פאַר קראַפּט-זאַקען אָדער סוועטער-פאַבריק. צו ערפאַהרען פּולנאָצנאַ 8, ביים זייגערמאַכער. גלייכצייטיג איז דאָ צו פערקויפען אַ נייע קראַפּט-רענדער-מאַשין פירמע „צאַבאַן".

צו פערמיטען אַ געוועלב מיט אַ שטוב אויף פראַנציסקאַנער גאַס, צוזאַמען אָדער בעזונדער. צו ערפאַהרען אויף מרדכי גבאי'ס גאַס נומער 9, ביי א. צוקערמאַן.

Bez odstępnego !!! Mieszkania, sklepy lokale handlowe, biurowe, fabryczne, pokoje umeblowane, z klatki schodowe, od zł 25. poleca: „Lokumpol" Piotrkowska 55. 4980

קויף און פערקויף

געלעגענהייטסקויף! אַנ'עלעגאַנט סטילאָווע קאָמפּלעט עס-צימער און אַ עלעגאַנטע ווינער ניי-מאַשין (גאַבינעטאָווע) געלעגענהייטליך ביליג צו פערקויפען. ערפאַהרען מאָנטאָג טעלעפאָן 185-71.

פערשידענעס

זאָלוזיען האַלצערנע צו ווישטאָוועס און פענסטער אַרביים אויס די מעכאַנישע טישלעריי באַזאַרנאַ 6, אויך פאַר דער פּראָווינץ. 5065

Zdolna buchalterka i maszynistka poszukuje posadę, ewentualnie do pomocy, wymagania b. skromne. Oferty sub. Solidna do adm. nin. pisma.

מיר ארדנען איין **אביליגע וואך** פון פאלגענדע אַרטיקלען:

טיש=בעדעק
אין דער העכסטער קוואַליטעט

בעט=איבערציג
אין גרויסען אויסוואַהל

דאמעז=וועש
אַלע אַרט
די נייעסטע מאָדעלען

הערעז=וועש
גרויסער אויסוואַהל פון העמדער
פּיזשאַמעס, קאָלנער און טיכלעך

קינדער=וועש
פערשידענע מוסטערן
און גרויסען

שקארפּעטעז
גרויסער אויסוואהל פון מוסטערן

שטרימף
גרויסער אויסוואַהל פון סאָרטען

טאשעז=טיכלעך
פאַר דאַמען, הערען און קינדער
די נייעסטע מוסטערן

שירצעז
פאַר דאָקטוירים און ווירטשאַפט
אין אַ גרויסען אויסוואַהל

פולאָווערס און סוועטערס
וואָלענע און זיידענע
אין אַ גרויסען אַסאָרטימענט

אויסשליסליכער פערקויף פון
ווידזעווער סחורות
בראַק, סעקונדאַ און רעשטלעך

מיר שיקען אוועק
פּעקלעך נאָך רוסלאַנד
אויפ'ן גרונד פון אָפּמאַך מיט דער פאָרשטעהערשאַפט פון ז. ס. ס. ר.

מיר עמפּפעהלען אונזערע סאָרטען
O K
פון אונבעקאַנטער ביז-איצט העכסטער קוואַליטעט.

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

זאַל פילהאַרמאַניע • **זאַל פילהאַרמאַניע**
מיטוואָך, דעם 7-טען דעצעמבער, 8.30 אָוונד, קומט פאָר אין זאַל פילהאַרמאַניע
אַנ'עקספּערימענטאַ=לער סעאַנס פון **WŁ. MESSING** וועלטבעריהמט. טעלע=פּאַט און פּסיכאָלאָג
בילעטען פערקויפט דן קאַסע פון פילהאַרמאָניע און די ביוראָ Orbis פּיעטריקאָווער 65, צום פּרייז פון 75 גר. ביז 3.50 זל.

ויכערע הילף און אַ רפואה
אהן אַ אָפּעראַציע. אָן בלוט. אהן אַ מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאַר קראַנקע אויף קילעס פאַר מענער, ווייבער און קינדער. פערשידענע קאַליטעס אין גוף פאַר הויסערס און פיס

פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אַזוי ווי אַ מענשען-קאָפּ, אָדער אַזוי ווי אַ וואַסער-קאַן און עס פעלט אַרויין אין דעם פיס און דער קראַנקער איז אין אַ גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראַנדיג און שטאַרבליך. ספּעציעל גוטענע הייל באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך הרויסע פּראָפעסאָרען מיט מיינע באַהאַנדלונג און פון דייטשען פּראָפעסאָר

דאָקטאָר בראָבירעווינד בעווייזינגען זיכער דעם שווערסטען און געפעהר ליבסטען ברוך. אויך פאַר הויקערס, לייסונגען מיט הייל-גאָרסעטען און שפּאַ רעטען פאַר פערקרומטע פיס און פלאַטס-פיס, ספּעציעלע איינלאַגען אין די שיך קינסטליכע גוטענע פיס און הענד, גוטענע זאָקען, פאַר די גרעסטע קראַנקע אָדערן. עמפּאַנגט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד

אָרטאָפּעדישע אַנשטאַלט

Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

באַמערקונג: דאָס פּערזענליכע ערשיינען פון די קראַנקע איז אונבע-דינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאָלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראָפעסאָרען: פּראָפ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפ. ד"ר י. מאַריש-לער, פּראָפ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אַנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן פערוויכערטע פון דער קראַנקען-קאַסע.

דאַנקזאַגונג.
דערמיט דריק איך אויס מיין בעסטען דאַנק דעם ה' ד"ר. י. ראַפּאָ-פּאָרט, וואוינהאַפט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10, פראָנט, פּאַרטער, פאַר בעפרייען מיך פון אַ שווערער פערעלטערטער ברוך-קראַנקהייט, אויף וועל-כער ב'האָב געליטען זייט אַ סך יאָהרען.

אלתר משה העשעס,
רב פון אָפּאָטאָוו, ראַדאָמסקער קרייז.

צו אלע פאַליסען-בעזיצער!
די אַלע, וועלכע האָבען דורך מיר רעגיסטרירט די רוסישע פּאָליסען און האָבען שוין בע-קומען אויסגעצאָהלט, ווי אויך די אלע, וועלכע צאָהלען פּאָליסען און האָבען צוליב סיבות אויפגעהערט צו צאָהלען, קענען זיך ווענדען וועגען אַלע אַרט אינפאָרמאַציעס, וועלכע ווערען ערטיילט בחנם טעגליך פון 9–11
צום אַסעקוראַציע-אינספּעקטאָר
ה. קאַנססער, קאַמיענאַ 9, טעל. 175-88.
באַמערקונג: איך נעהם אויך אָן אַסעקו-ראַציע פאַר פייער און גנבות אויף וואוינונגען-לאַגערן, אויטאָ'ס אין שווייצנסטער.
4946

1932 | 1907
25-יעהריגע טעטיגקייט אין מיין פאַך גיב איך אַן'איבעראַשענדע נייעס!
ZAKŁAD FOTOGRAFICZNY
„POLONIA" właśc.: GUTERMAN
Łódź, Sw. Jerzego 11.
צוליב'ן 25-יעהריגען יובילעאום פון מיין קונסט-אַרבייט, גיב איך מיינע ג' קליענטען אַ גרויסע פּרעמיע! פון מיטוואָך, דעם 30. נאָוועמבער ביז'ן 30. דעצעמבער ד.י. אַלע טאָג (בלויז ז. טאָג נישט) פון 11 פריה ביז 2 נאָכמ. אין מיין פאָטאָגראַפישען אַטעליער פאַר די בלויזע קאָסטען פון דעם מאַטעריאַל, מינימאַל מאַכט אויס 60 גראָשן-6 פאָטאָגראַפיעס אין 6 פּאָזען, דריי קאָלירען אויף זיידע-פּאַפּיר, אויסגעפיהרט זעהר שעהן אין פערלויף פון איינינע מינוטען, בלויז פאַר די פאָר קליינע גראָשענס און צו יעדער אויפנאַהמע בעקומט מען אַ שעהנעם טעאַטער-קאָסטיום — און צו דעם אַלעם נאָך אַ שעהן שפּיגעלע מיט אַנ'-אייגענע פאָטאָגראַפיע. בעמ.: דאָס האָט איהר נאָר צייט בלויז 3 שעה אין טאָג — אין איין מאָנאַט — פערשפּעטיגט נישט און נוצט אויס די געלעגענהייט — פון 11 פריה ביז 2 נאָכמ.
מיט אַכטונג **„POLONIA"**
אינה.: גוטערמאַן.
לאָדז, יעזשעגאַ 11. צופאַהר-טראַמוואַי נומ' 3.

דר. מעד. בערמאַן
צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07.
ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקה. מענער-שוועכע בעהאַנדלונג א. סעקסועלע בעראַטונג, נעהמט אָן פון 8–11 פריה און פון 4–8 אָוונד, זונטאָג פון 9–1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען

Dr. HELLER
ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער-שוועכע
האָט זיך איבערגעצויגען אויף
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה און פון 4—8 אָוונד.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע-זאַל.
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. med.
W. Eychner
אַקושעריע און פרויען=קראַנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנאַ 4
(נעבן קינאָ „טשאַרי") טעל. 134-72

ENGLISH
פאַרענגער און פּאָרטאָ-געשיטענע. קאָנווערס-ציע, ליטעראַטור ערטיילט אַ פעהיגער פּע-דאַגאָג. — אָפּפערטען אין אַדמיניסטר. פאַר "Mir"

וואָס דאַרף אונז אינטערעסירען ביים איינקויפען ווייהנאַכטס=געשענקען?

אויף דעם, כדי צו בעקומען **וועש אין דער בעסטער קוואַליטעט,** וואָס פערשאַפט אונז צופרידענהייט.
אויף דעם, כדי זיך צו קענען אויסוועהלען צווישען די **מאָדערנסטע אויסאַרבייטונגען** דאָס, וואָס איז אַממייסטענס פאַר אונז געאייגנעט.
אויף דעם, כדי זיך **צו יעדער פיגור** צוקלויבען די ענטשפּרעכענדע גרויס.
אויף דעם, כדי צו בעקומען אַלץ **צו די בילדריגסטע פּרייזען,** וואָס ענטשפּרעכט דעם היינטיגען אַלגעמיינעם קריזיס.

דאָס אַלץ עמפּפעהלט אייך אין רייכסטען אויסוואַהל

„PAW"
Salon Sprzedaży Detalicznej
Łódź, PIOTRKOWSKA 154 Telefon 141-96

צו פאַבריקס=פּרייזען קאָן מען בעקומען די אויסאַרביי-טונגען פון „PAW" אויך אין די פירמעס:
B. LISSNER, Piotrkowska 94
MARJAN LEWKOWICZ, Piotrkowska 46

OTO JEDNO Z DAMSKICH PRAW
NOŚ BIELIZNĘ MARKI „P A W"
5051

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.